

Onze Vogels

54e jaargang no.3, maart 1993

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

osel

De

Kweken met de roodbuik

Eerst iets over de merkwaardige verwantschap van de Roodbuik- met de Gepareelde parkiet. De taxonomie, of de volgorde waarin alle levende organismen worden omschreven, is een steeds veranderende wetenschap.

Meermaals zijn geen twee individuen het met elkaar eens en dit is omdat taxonomie zeer subjectief is.

Kijk bijvoorbeeld naar de Geelnek amazone. Die heeft lang gerangschikt gestaan als **Amazona ochrocephala auropalliata** doch enkele jaren terug werd er door de American Ornithologist Union voorgesteld ze een specifiek eigen status te geven; het werd dan **Amazona auropalliata**. Niet iedereen nam dit klakkeloos aan en vele hete discussies ontstonden omdat langs de ene zijde men geloofde dat haar aanwezigheid en die van de ondersoorten van **Amazona ochrocephala** in dezelfde regio niet tot hybridisatie leidt, anderen gaan daar niet mee akkoord en vinden dat ze wel onder elkaar kruisen. Het probleem voor een kleine, uiterst aantrekkelijke parkiet van het geslacht **Pyrrhura**, is zelfs nog meer complex. Johannes Baptist von Spix beweerde dat in Brazilië twee soorten, beiden waarschijnlijk gevangen vogels omdat hun vleugels geknipt waren, werden gebruikt om de Gepareelde parkiet (**Pyrrhura perлата**) te beschrijven. Vele jaren was er over deze vogel niets bekend. Zijn onvolwassen verenkleed, verspreidings- en leefgebied waren een volledig raadsel. Het was niet voordat de Duitse ornitholoog Thomas Arndt de Gepareelde onderzocht, dat hij zich realiseerde dat de eerder beschrevenen onvolwassen roodbuik parkieten waren, toen bekend onder de wetenschappelijke naam **Pyrrhura rhodogaster**. Deze ontdekking van Arndt bracht een groot obstakel. Voor **rhodogaster** zou men nu **perлата** gebruiken, dit in orde van overeenkomst met de regels van de terminologie die bevestigd dat wie de eerste beschrij-

Pyrrhura rhodogaster of
Pyrrhura perлата perлата

roodbuikparkiet

Tekst: Tony Silva, Vogel curator Loro Park Tenerife.
Foto's: C.Scholtz/Schoemaker.

ving geeft de specifieke (of genoemde ondersoort) naam op zijn conto mag zetten. De bevindingen van Arndt werden samen gepubliceerd met die van Roth in "Vereinigte Ornithologische Gesellschaft Bayern" (1986, volume 24: 313-317), en zijn voorstel werd vervolgens aangenomen door Silva (1989, *A. Monograph of Endangered Parrots*, Silvio Mattacchione en Co-) en Forshaw (1989, *Parrots of the World*, Blandford Press). Dit betekent nu dat lezers die recente boeken doorbladeren, rekening moeten houden met de laatste nieuwe taxonomische status. Leest men oudere literatuur, dan zul je een heel andere situatie aantreffen. Dat Spix een vergissing beging, doet niets af aan zijn bekwaamheid als ornitholoog. Als iemand een onvolwassen roodbuik par-

kiet en een volwassen gepareelde parkiet, die verrasend goed op elkaar gelijken, kruist, dan zullen de jongen daaruit overhellen naar de gepareelde ouder. Enkele maanden terug bezocht ik Nelson Kawall in Brazilië, die met de roodbuik parkiet al verschillende jaren kweekt. Hij toonde mij een kruising in zijn voliëre, die zeer sterk op de gepareelde parkiet leek, met een paar verspreide rode veertjes op de onderzijde. De verwarring over de positie van deze parkieten zal hier nog niet eindigen, ik ben er zeker van dat ze verder gaat. Twee jaar geleden bezocht ik het museum in Sao Paulo en was erop uit een onderzoek te doen naar de *Pyrrhura perlata anerythra*, die aan mij beschreven werd door een Engelse vogelkweker als enkel een ondersoort van de *Pyrrhura molinae*.

In feite zijn beiden verschillend, ze hebben dezelfde grootte doch *anerythra* heeft een sterker blauwverlies, dieper blauwe vleugels en kaken en meer kastanjebruin in de buik. Arndt stelde voor de benaming te veranderen wat nu door de meeste wetenschappers aangenomen wordt, terwijl toekomstige taxonomische regelingen de vogelkundige status van deze vogels niet meer zal veranderen. Kwekers zouden moeten trachten hen zuiver te houden. Kruisingen brengen enkel als resultaat het verlies van zeer waardevolle genen met zich mee. Met de roodbuik en de gepareelde parkiet mag dit niet gebeuren, omdat die iets heel apart zijn. Zoiets zou echter niet lukken met de *P.p. lepida* en *P.p. coerulea*, die er zowat op gelijken. Uitvoerige standaardbeschrijvingen

Pyrrhura perlata lepida

Kweken met de roodbuikparkiet

van levende vogels zouden de mogelijkheid van bastaardering verminderen. In de vogelwereld, zijn er drie ondersoorten van de **perlata**, de nominaatvorm, gewoonlijk roodbuik parkiet genoemd, de miritiba gepareelde parkiet **P.p.coerulescens** en de **P.p.lepida**, Waglers gepareelde parkiet. Hiervan was tot enkele jaren terug de **lepida** de bekendste. Toen kwamen er wat **coerelescens** beschikbaar en op het laatst de roodbuik parkiet die later Holland bereikte. Loro Park ontving zijn eerste roodbuik parkieten begin jaren 80, de twee vogels bleken mannen te zijn. In 1987 kwamen er nog 4 stuks bij en deze waren allen poppen. Twee ervan kregen een man aangeboden in de volièrtes die voor de bezoekers open staan, terwijl de twee overige bij een man werden gezet in het broedcentrum. Vier weken nadat ze samengezet waren, legde een van de poppen van het eerste stel en 14 dagen later de tweede pop. Beide broeden samen in hetzelfde nest. Een van de poppen in het broedcentrum legde eveneens. Van het eerste paar kwamen 4 jongen groot. Er kwam van het eerste legsel in het broedcentrum niets uit. Van het volgende broedsel kwam er eentje uit doch dat stierf dezelfde dag. In 1989 gingen de broedresultaten de hoogte in en werden er uit 3 poppen 10 jongen gekweekt. Soms als ik in het park kwam, zonderde ik de poppen af en liet de uitverkoren pop met de man alleen in de ren. De tweede was gekoppeld aan een jonge man en in het

broedcentrum geplaatst. Ik nam deze beslissing omdat de meeste eieren die door deze pop gelegd werden onbevruucht bleken. Het tweede trio produceerde eveneens veel eieren en die werden ook afgezonderd. Deze veranderingen waren, ik ben er zeker van, de reden van de toenemende resultaten over de voorafgaande jaren. In het eerste gedeelte van het kweekseizoen van 1990, legde het paar in de bezoekersvolière. Alle 6 eieren waren bevrucht, doch 2 van deze jongen stierven kort na het uitkomen. Hun ouders begaven zich vlug terug in het nest en op het ogenblik dat ik dit schrijf voeden ze 2 jongen en staan er 4 eieren op uitkomen. Uit informatie over de jongen die dit jaar grootgebracht werden, vond ik dat de volwassen bevedering zich langzaam doorzet over een periode van 6 maanden. De rode pluimen beginnen zich op de borst te vertonen in een zeer verspreide vorm tot de gehele oppervlakte rood is zoals bij de volwassenen. De paren in Loro Park worden gehouden in verschillende kooien, gaande van 330x80x55 cm waar het broedpaar van de toeristenvolière in zit tot een vlucht van 3.5 m lang waarin sommige jongen gehouden worden in het broedcentrum. Zoals andere leden van de *Pyrrhura*-soorten zijn ze uitzonderlijk nieuwsgierig, doch ik zag nog nooit dezelfde neiging bij deze soorten om in het nest te slapen zoals ik heb gezien bij andere soortgenoten. Dit kan verklaard worden doordat alle vogels in het Loro Park relatief tam

zijn en zeer standvastig tegenover andere *Pyrrhuras* die uit het wild komen en een overblijvende terughoudendheid aan de dag leggen. De roodbuik parkiet aanvaard een zeer gevarieerd dieet. In het park ontvangen ze vruchten, groenten, wat millet en een verscheidenheid aan geweeke paulvruchten. Ze zijn bij manier van spreken verzet op de zaden van de **Melia azadarach**, een boom die in het park groeit en die bundeltjes van kleine ietwat ronde zaden voortbrengt. Ze zijn redelijk bitter, doch de vogels schijnen ze aantrekkelijk te vinden. De toekomst van de roodbuik parkiet in onze volièrtes ziet er zeer goed uit. Sinds zijn relatief recente introductie werd hij reeds veel gekweekt. Paren van jong broed uit het Loro Park en uit de Hollandse kollektie van Anton Spengelink, moeten er toe leiden dat andere kwekers bekwaam zijn deze soorten te houden. Het is ongetwijfeld een van de meest opvallende leden van het geslacht.

**zaterdag
8 mei 1993**

KOM IN DE KOOI

De Bernerkanarie

Door: A. van Dun.

Zoals verschillende landen trots zijn op hun eigen ras of rassen, zo heeft ook Zwitserland een vogel waar men trots op is, namelijk de Bernerkanarie of ook genoemd Bernois. Deze vogel draagt de naam van de hoofdstad van Zwitserland "Bern". Het ontstaan van deze kanarie is omstreeks de eeuwwisseling geweest. Ondanks andere rassen welke in Zwitserland gekweekt zijn, heeft de Bernerkanarie, zoals de Yorkshire in Engeland, toch een bepaalde uitstraling in zijn vormgeving en houding. Daar van dit ras toch nog weinig vogels hier voorkomen die vooral de zuivere raskenmerken dicht benaderen, zien wij ze jammer genoeg weinig op de tentoonstellingen. Vele kwekers hier in Nederland zijn er mee bezig geweest, maar kwamen steeds tot een onvoldoende eindresultaat na het kweekseizoen. Weinig vogels die de kenmerken van de Berner vrij goed bij zich hadden en ook zichtbaar toonden. Van de Berner is bekend, dat moeilijk het geslacht vast te stellen is, vooral als de vogel nog niet broedrijp is. Tijdens de kweekperiode zijn het zeker geen probleemvogels en zullen ze bij een goede conditie en verzorging, zonder problemen hun jongen grootbrengen. Zoals ieder ras zijn specifieke kenmerken heeft, is bij de Bernerkanarie de kop karakteristiek. Bij een goede Berner zou, indien men alleen de kop te zien zou krijgen, men meteen kunnen zeggen tot welk ras deze behoort. De goede Berner-kop kan men ook nergens anders mee vergelijken. Deze moet vrij kort en breed zijn en van boven, de schedel, plat. Het voorhoofd moet duidelijk ontwikkeld zijn, dus duidelijk olopend boven de snavel en aan de achterzijde van de

schedel wat uitlopend. De hals moet middelmatig van lengte en middelmatig vol zijn. De hals moet vanaf de kop toch een insnoering laten zien, dus niet zoals bij de Yorkshire een volle hals, waardoor bij deze vogels juist een lijn ontstaat van kop naar rug zonder nekinval. De lichaamsvorm van de Berner wordt nogal eens vergeleken met een kegel. Vanaf de hals moet de borst goed gevuld en ontwikkeld zijn, evenals de rug welke ook

goed gevuld moet zijn. Als men nu de kophals en het bovengedeelte van het lichaam bekijkt, dan is hier vrij goed het kegelvormig model weergegeven. Verder moet het lichaam vanaf de uitlopende schouders-, rug- en borstlijn vrij lang uitlopen, waarbij de vleugels lang zijn en goed gesloten boven de staartplant samenkomen, dus zeker geen gekruiste vleugeltoppen. De staart moet lang en smal zijn en één lijn vormen met de rug. De dijen mogen half zichtbaar zijn, waarbij dan de poten lichtgebogen en vrij lang moeten zijn. De grootte van de Berner moet 17 cm zijn en tevens geldt hier de regel dat dit ras een goede strakke bevedering moet en ook kan hebben. Dus, kwekers van dit ras, houdt hiermee rekening bij het samenstellen van uw kweekparen. Door zijn vrij rechtopstaande houding en zijn behoorlijke lengte is het ook een prachtige showvogel, waar de kwekers in Zwitserland dan ook terecht trots op kunnen zijn. Hopelijk mag dit er toe bijdragen dat we over enkele jaren kunnen zeggen dat ook op onze tentoonstellingen deze vogels weer meer aanwezig zijn. Ze horen er bij en zeker de vogel met zijn specifieke kenmerken; een prachtige vogel!

Geslaagde kweek met de Celebesspreeuw

(Basilornis celebensis)

De Celebesspreeuw die ook wel koningsspreeuw genoemd wordt, komt uitsluitend voor op het eiland Celebes, het zijn prachtige vogels die zelden ingevoerd worden. Het is een vrij forse vogel ongeveer zo groot als de Balispreeuw met een iets langere staart. De hoofdkleur is zwart met een purper-groene was erover. Op de borst en aan de oorstreek zien we aan iedere zijde een strogele streek. De kleur van snavel en poten is geel, de nagels en ogen zijn zwart. Het opvallendste van deze vogels is echter de hoogopgerichte kamvormige kuit.

Voeding: Zoals bij de meeste spreeuwensoorten is de voeding geen probleem, zij zijn tevreden met een goed universeelvoer aangevuld met wat vers fruit en een beetje levend voer zoals meel- en buffalowormen.

Kweek: Ikzelf bezit sinds een drietal jaren drie koppels koningsspreeuwen die elk in een aparte vlucht gehouden worden. Bij mij zijn ze heel verdraagzaam tegenover elke andere vogelsoort, maar tegen soortgenoten enorm agressief. Eens een koppel gevormd houdt men ze het best apart. Tussen beide sexen is er geen uiterlijk waarneembaar verschil, alleen zijn de mannen forser van lichaamsbouw dan de poppen. In 1991 had een koppel wel een nest gemaakt maar verder was het niet gekomen. Begin 1992 stierf een pop dus had ik nog 2 koppels over. Het tweede koppel maakte een nest en legde eieren, maar daar bleef het bij. Koppel no.3 deed het echter beter, zij waren ondergebracht in een volière van 8.50 m lang 1.20 m breed en 2.70 m hoog gedeeltelijk overdekt en beplant met coniferen. Hoog in de volière waren 2 nestblokken aangebracht waarvan ze er begin juni een uitkozen met als afmetingen 40 cm hoog, 14 cm binnendiameter en een invleggat van 5 cm, hierin maakten ze een verzorgd nest met gedroogd gras en wat mos. Op 12 juni wordt het eerste ei gelegd en op 13 juni het tweede, hiermee was het legsel compleet. De eieren waren vrij groot, 33 mm lang en 23 mm breed, lichtblauw gekleurd en over de ganse lengte bedekt met bruine stippen. Na controle bleken ze beiden bevrucht.

Volwassen vogel (CS)

Het broeden gebeurde door de pop alleen, terwijl de man voortdurend in de nabijheid van het nest verbleef. Op 27 juni werden twee jongen geboren, dus bedraagt de broedtijd 15 dagen; twee dagen langer dan bij de meeste spreuwensoorten. Nu kwam het probleem om de jongen groot te brengen. Er werden overvloedig meel-en buffalowormen gegeven maar toen zag ik

Honger.....(BD)

Enkele dagen oud (BD)

nestblok U-vormig uitgezaagd en was er een opening van 5 bij 7 cm ontstaan waardoor de man nu ook vlot in het nest kon. Op 13 juli werd er opnieuw een ei gelegd gevolgd door een tweede. Op 28 juli kwamen weer twee jongen die volledig naakt geboren werden en een bleke huidskleur hadden. Nu strooide ik op het levend voer, samengestelde kalk zodat de wormen dit opnemen en zo aan de jonge vogels doorgaven. Deze maal werden weer meel-en buffalowormen verstrekt aangevuld met mierenpoppen, pinky's, sprinkhanen en wespenlarven. Ook werd er appel en vogelkers ter beschikking gesteld. Ze lieten echter alles onaangeroerd het enige wat ze wilde voeren waren de meel-en buffalowormen en dan nog onvoldoende want ik hoorde de jonge koningsspreuwen voortdurend piepen en schreeuwen om eten. Ten einde raad heb ik dan dagelijks de jon-

gen een vijftal keer uit het nest gehaald en wat bijgevoerd, wat de ouders tot mijn verbazing zonder problemen toelieten. Zo gauw ik de jongen terug had gelegd ging de pop terug op het nest. Op een leeftijd van 6 dagen werden de jongen geringd met ringen van 5 mm. Na een achttal dagen kregen ze stoppels, de ogen gingen open na 10 dagen en na 12 dagen kregen ze hun eerste pluimpjes. Nu groeiden ze voorbeeldig op en verlieten na 23 dagen het nest. Enkele dagen later, op 24 augustus, begon de pop aan een nieuw legsel weerom 2 eieren allebei bevrucht. Maar na 12 dagen broeden viel de pop in de rui en liet ze het nest in de steek. Nu bij het schrijven van dit kweekverslag, heb ik 2 mooie jonge Celebes- of zoals gezegd koningsspreuwen op stok in de buitenvolière die van de ouders alleen nog te onderscheiden zijn door het ontbreken van de kuif en wat bruine strepen op de borst. Hetgeen mij echter opvalt is dat de stroken op borst en aan de oorstreek bij de ouders strogeel zijn maar bij de jongen zuiver wit. Na 3 jaren en heel wat ervaringen rijker, ben ik er dan toch in geslaagd met deze prachtige spreuwen te kweken. Zo zie je dat men de moed niet te vlug mag laten zakken en dat geduld uiteindelijk toch beloond wordt.

dat de man moeilijk door het vlieggat van het nestblok kon en dus bijna niet meer voerde. De pop die veel slanker was kon echter vanzelf naar binnen. Was dit de reden, ik weet het niet maar de jongen werden slecht gevoerd. Ten einde raad heb ik ze dan bij een koppel driekleurglansspreuwen gelegd die al 2 jongen hadden en heel goed voerden. Op een leeftijd van 13 dagen stierf er echter een jong en zag ik dat het tweede jong scheve poten had. Volgens de dierenarts vormden de jongen te weinig kalk. Het tweede jong is gestorven op een leeftijd van 23 dagen. Beide jongen driekleurglansspreuwen kregen dezelfde voeding en groeiden goed op. Waarschijnlijk hebben koningsspreuwen meer kalkstoffen nodig in de opgroei dan de driekleuren. Ondertussen had ik nu het invlieggat van het

De jonge vogel (JB)

De groene Katvogel

Op het kalenderblad van maart prijkt de Groene katvogel, met als wetenschappelijke benaming *Altu-roedus crassirostris*, dat zoveel betekent als de katachtige vogel met de dikke snavel. De groep katvogels, die maar een paar leden telt, behoort tot de primitiefste van de prieelvogels; zij bouwen geen prieel. Zij danken hun naam aan hun roep, die sprekend lijkt op het miauwen van een kat. Bij verstoring laten ze echter een heel ander geluid horen, een laag, aangehouden gesis. Het zijn echter boomvogels, die slechts zeer zelden op de grond komen. De vogels hebben een lengte van ongeveer 33 centimeter.

Hun woongebied strekt zich uit over Zuidoost-Queensland en oostelijk Nieuw-Zuid-Wales. Meestal ziet men deze katvogels in paren of in kleine groepjes. Wel zijn ze dikwijls in gezelschap van andere prieelvogels, bijvoorbeeld satijnvogels. Wat het voedsel betreft, gaat hun voorkeur uit naar allerlei inheemse vruchten en bessen, maar krijgen ze een insect of ander ongewerveld diertje voor de forse snavel, dan wordt die heus lekker verorberd. (Vooral de vruchten van de koolpalm zijn erg sterk in trek.) Het nest is een komvormig bouwsel van lange, dunne takjes, twijgjes en stengels van in de nabijheid groeiende klimplanten. Soms wordt ook mos aangebracht. De binnenkant van de toekomstige kinderkamer wordt warm gevoerd met fijner plantaardig materiaal. Gewoonlijk zit de wieg uitstekend verborgen in een wirwar van klimplanten of dicht gebladerte. Ook zit het doorgaans vrij hoog, veelal niet onder tien meter. Meestal worden twee eieren gelegd, maar er zijn ook drielegsels gevonden. De eieren zijn crème of licht roomkleurig wit. Over verdere broedgegevens is maar weinig bekend en men weet ook niet of beide ouders, of alleen het vrouwtje het kroost grootbrengt.

Meindert de Jong.

Over kleurkanaries.

Roodbruin, intensief e

Twee kleurslagen, uiteraard beide een eigen verschijningsvorm. Boven- genoemde benaming heeft na het keurseizoen 1992 een wijziging ondergaan. Oranjeroodbruin wordt nu roodbruin genoemd en ook bij alle andere kleurslagen geldt die wijziging zodat "oranje" niet meer op het vraag- programma voorkomt. U kunt gerust zijn, zo'n verandering van benaming wil **niet** zeggen, dat daarmee alle eisen die gesteld zijn aan een bepaal- de kleurslag meteen veranderen, de vogel en de daaraan gestelde eisen blijven hetzelfde en daar gaat het uiteindelijk om. Bij vogels uit de bruinserie wordt **geen zwart maar bruineumelanine gevormd**, de vorming van **bruinphaeomelanine is onaangetaast gebleven**. Bekijken wij de intensieve vogel, dan wordt duidel- ijk dat vooral vleugel- en staartpen- nen alsmede de kleur van de bestre- ping, **vol bruin** zijn. Dit ondanks het feit, dat door de werking van de intensieffactor de ontwikkeling van bruinphaeomelanine enigszins wordt geremd. Het zal duidelijk zijn dat daar- door, al naar gelang de sterkte waar-

mee de intensieffactor aanwezig is, verschil in verschijningsvorm kan opt- reden. Soms is dit vrij duidelijk zicht- baar maar in andere gevallen kan er soms uitsluitend sprake zijn van mini- male afwijkingen die wij dan aandul- den met "graduele verschillen". De intensieve vogel kan een mooi onder- broken smalle bestreping laten zien, uiteraard mag de kleur van de pig- mentstreepjes **niet te donker** zijn. In beide flanken moet duidelijk pigment- bestreping aanwezig zijn. De hoorn- delen moeten middelmatig bruin van tint zijn. Bij andere kleurslagen heb- ben wij in bepaalde gevallen wel eens vastgesteld dat aan een kleine of lichte omzoring in vleugel- en staart- pennen nauwelijks te ontkomen zou zijn, bij deze kleurslag is zelfs een lichte omzoring van de grote pennen al foutief. Vastgesteld is, dat de **sterkte** van de intensieffactor van in- vloed is op de ontwikkeling van het phaeomelanine. Dit brengt met zich mee dat er een duidelijke aftekening ontstaat tussen pigment en bijtint. Toch geldt de eis dat **tussen de best- reping** zowel bruin melanine als oran-

Roodbruin intensief

chimmel

jerode bijkleur te zien moet zijn. Verdere eisen aan bijkleur: diep oranje-rood en over het geheel zuiver van tint en goed egaal van kleur. Een exemplaar met een te zwakke roodfactor kan nooit aan deze eisen voldoen. In onderlichaam en in de flanken is vaak een wat lichtere tint te zien, dat doet afbreuk aan de vereiste egaliteit en is dus **niet** toegestaan. Is de bijtint enigszins overwaasd door een lichte meligheid, dan heeft de intensiteitsfactor niet op de juiste sterkte gewerkt hetgeen als fout wordt aangemerkt omdat dit afbreuk doet aan de vereiste helderheid. Als wij de pigmenteisen van de **niet** intensieve vogel bekijken, dan kunnen wij deze als volgt samenvatten: over het geheel goed vloeiend vol warm bruinbezit zodat de streepjes in rugdek en in flanken niet afsteken maar zodanig uitvloeien dat ze één geheel vormen met het tussen de streepjes inliggende bruine phaeomelanine. De kleur van vleugel- en staartpennen goed donkerbruin en ook hier een matig bruine kleur van de hoornedelen. Ook hier moet de bijkleur diep oranje-rood, zuiver van

tint en over het gehele lichaam goed egaal zijn. Een normale schimmelvorming, goed over het gehele lichaam verdeeld zonder plaatselijke opeenhopingen. De bijkleur moet over het geheel goed waarneembaar zijn echter **niet** zodanig, dat in de borst en in onderlichaam uitsluitend een lichte oranjerode tint te zien is, het bezit van voldoende phaeomelanine dient ook hier duidelijk waarneembaar te zijn. Bij de **intensieve** exemplaren zijn het de mannen, die de gestelde eisen het meest kunnen benaderen, bij de **niet** intensieve vogels zullen de mannen vrijwel altijd een te intensieve, dus **te rode borstkleur** tonen. Laten wij bij het samenstellen van kweekparen onze doelstelling nooit uit het oog verliezen. Willen wij in deze kleurslag intensieve tentoonstellingsvogels kweken, dan zullen twee roodbruine partners, één van de twee volledig intensief en de ander matig intensief, steeds de beste resultaten geven. Twee volledig intensieve partners is nooit aan te bevelen, deze zullen zelden of nooit het gewenste aantal jonge vogels voortbrengen en boven-

dien krijgen wij uit zo'n paring behalve intensieve, een deel ultra intensieve, half intensieve en niet intensieve nateelt en dit wijkt voor het merendeel af van de doelstelling. Er zijn meer mogelijkheden om roodbruine nateelt te bekomen maar een eenvoudige kansberekening geeft als uitkomst, dat met ongelijke paringen weinig of geen tentoonstellingsresultaat in deze kleurslag te behalen is. Bovendien is de nateelt uit ongelijke paringen voor een deel **niet fokzuiver**, ook dat is een nadeel wat wij m.b.t. verdere kweek ook zeker niet mogen onderschatten. In de praktijk treffen wij op de keurtafel weinig vogels uit deze kleurslagen aan. Dat is jammer omdat vogels, die nagenoeg of geheel voldoen aan de gestelde eisen, zonder meer prachtexemplaren zijn. Over samenstelling van kweekparen gesproken, denk daarbij ook altijd even aan de resterende eisen zoals grootte, vorm, formaat en conditie. Van vogels, die m.b.t. deze eisen nauwelijks of geheel niet voldoen, hoeven wij v.w.b. de nateelt weinig goeds te verwachten.

Roodbruin schimmel

Tekst: A.van Eck.
Foto's: Joh.v.d.Maele.

DE LACHDUIF

Over deze wereldwijd bekende verschijning is al veel geschreven. Door dit artikel wil ik proberen enige aandacht te geven aan de minder bekende kanten van de lachduif (*Streptopelia risoria*). Ik zal het dus niet hebben over het houden en verzorgen maar, meer over de mutaties/creaties en de doelgerichte kleurkweek van deze fraaie vogels.

Ik wil beginnen met een korte uitwijding over de "stamvader" van de tamme lachduif. Dit is de Noordafrikaanse lachduif (*Streptopelia roseogrisea*) welke zijn verspreidingsgebied heeft in Noord-Afrika, het zuiden van de Sahara, en het westelijk, centraal en zuidwestelijk deel van Arabie. Hij is slanker en heeft een kortere staart dan de tamme lachduif. De bovendelen zijn grijsbruin met grijsblauwe vleugelbogen. In de basis van de nek heeft hij een zwarte halve-maanvormige band. De kop, hals en borst zijn lichtgrijs met een wijnkleurige waas en de ondervleugel dekveren zijn wit. De slappennen zijn zwartgrijs, de bovenzijde van de staart is grijsbruin en de onderzijde is wit aan de uiteinden en zwartgrijs aan de basis. Hij heeft een zwarte snavel, purperbruine poten, witgrijze oogranden en karmijnrode ogen. Deze beschrijving geldt voor de nominaatvorm (*S.r.roseogrisea*) welke voorkomt ten oosten van het Tsjaadmeer, Soedan, tot westelijk Ethiopie. De westelijke vorm (*S.r.bornuensis*) is iets donkerder van kleur en grijs onder de vleugels. De oostelijke vorm (*S.r.arabica*) van Noord Somalie en Arabie is duidelijk donkerder en bleekgrijs onder de vleugels. Naar alle waarschijnlijkheid zal de nominaatvorm (*S.r.r.*) de wilde voorvader zijn van onze tamme lachduif omdat beide hetzelfde geluid voortbrengen. Het geluid van *S.r.b.* en dat van *S.r.a.* wijkt hier van af. Tot zover over de wilde lachduif. Deze tekst is ontleend aan "Pigeons and doves of the world" van D.Goodwin.

Wel of geen mutatie?

Dan nu terug naar de tamme lachduif. Deze is er ondertussen in tal van kleuren. Ook is er een zijdebevedering variant welke in alle kleuren te fokken is. Deze kleuren zijn niet allemaal mutaties maar veelal creaties. Denk

hierbij maar aan de mutatie welke bontvorming veroorzaakt. De bontvorming is een mutatie maar alle verschillende kleuren bont zijn creaties. Ook de albino is een mutatie welke sinds kort in ons land gefokt wordt. Verwar de albino niet met de "witte tortel" of "westindische tortel" welke al sinds jaar en dag bij de liefhebbers bekend is. Deze duif is niet wit, dus ook geen albino, maar een creme ino. Hij heeft een kleurwaas over zich heen welke zich het duidelijkst uit in de nekband en de staarttekening. Andere mutaties zijn o.a. de phaeo, de isabel en de ivoor. Met behulp van deze, en andere mutaties zijn veel creaties te "maken". Ik wil hier echter waarschuwen voor het lukraak kleurkruisen. Dit dient verstandig, met de nodige administratie te gebeuren. Alleen dan zal het lukken nieuwe en fokzuivere kleurslagen te fokken of oude te verbeteren.

Na deze vermanende vinger wil ik verder gaan met een paar kleurbeschrijvingen en de vererving daarvan.

Perzikkop.

De heren geleerden zijn het er nog niet over eens wat nu precies de wildkleur is van onze tamme lachduif. Ik ben van mening dat de kleur zoals die bij de wilde lachduif *Streptopelia roseogrisea* voorkomt niet meer bij de tamme duif aanwezig is. Er zijn twee kleuren welke die van *S.roseogrisea* zouden kunnen benaderen. Een donkere duif met een veel paarsere kop en borst en een iets lichtere zonder deze paarse kleur maar met een beigegrijze kop en borst. Welke van deze twee kleuren betiteld zou moeten worden met wildvorm en welke als mutant durf ik niet te zeggen. Voor het fokken is het in ieder geval belangrijk om te weten hoe deze kleu-

Witkop wildkleur

ren, en andere, vererven. Deze paarse kop noemen wij perzikkop. Heeft een duif deze paarse kop dan gaat dat samen met een iets donkerdere lichaams- en vleugelkleur ten opzichte van eenzelfde kleur zonder deze perzikkop. Vergelijk de hierboven genoemde kleuren welke de wilde lachduif benaderen. Wij zullen deze kleuren respectievelijk perzikkopwildvorm en wildvorm noemen. De factor die perzikkop veroorzaakt bepaalt dus ook de donkerdere lichaams- en vleugelkleur.

Wij zien dit ook bij de isabellen. Isabel vererft t.o.v. niet isabel (= intensief) recessief, niet geslachtsgebonden.

zikkop. Ook bij de phaeo's bestaat er de variatie met en zonder perzikkop. De perzikkopphaeo heeft een nog mooiere paarse borst door het afwezig zijn van het eumelanine. De rug en vleugels zijn warm roodbruin. De phaeo heeft een beigebruine kop en borst en de rug en vleugels zijn warm geelbruin. Ook hier heeft de perzikkop-variant een donkerder kleur dan de niet perzikkop. De factor die bepaalt of een duif een perzikkleurige kop en borst heeft, ongeacht of hij nu phaeo-, intensief- of isabelkleurig is, is dominant, geslachtsgebonden. Een doffer **kan** voor perzikkop fokonzuiver zijn, een duivin kan voor perzikkop

ken kan men echter prachtige, symmetrisch getekende dieren fokken. Ook kan men proberen de phaeo geheel egaal te fokken, zonder zoming. Hierbij wordt de zoming zo breed gefokt dat de gehele veer bruin wordt. Er ontstaat dan een duif, al of niet met perzikkop, met een geheel gekleurd vleugeldek, rug en bovenste staartpennen. Dit is een mooi contrast met de witte halsband en de witte slagpennen. Hiermee zijn al enkele mooie resultaten bereikt, maar het valt niet mee. Het wit dreigt steeds terug te komen waardoor weer een "bonte" vogel ontstaat. Ook goed getekende/gezoomde dieren zijn niet makkelijk te fokken omdat hier het gevaar van teveel wit ook om de hoek komt kijken, gevolg: geheel witte veren op rug en vleugeldek zonder zoming.

Je kunt bij de phaeofactor niet spreken van dominant of recessief. Een phaeo, een vogel zonder eumelanine en dus met witte halsband, gekruist met een willekeurige andere kleur waar enige vorm van eumelanine aanwezig is en dus (genetisch) een zwarte halsband, zal altijd vogels geven met grijze halsband; een intermediaire kleur. Tevens zullen ook de slagpennen grijs zijn. Deze grijsnekken kunnen ook zowel met als zonder perzikkop zijn naar gelang de ouders. Bijvoorbeeld een phaeo doffer maal een perzikkop-wildvorm duivin geeft perzikkopgrijsnek doffers en grijsnek duivinnen. Om te zien kunnen deze grijsnekken erg mooi zijn, vooral die met een perzikkop, maar voor de fok en de verbetering van andere kleuren zijn ze niet geschikt. Onderling gekruist zullen grijsnekken 25% zwartnekken, 50% grijsnekken en 25% witnekken (phaeo's) geven. De zwartnekken kunnen elke kleur met genetische aanleg voor zwarte band zijn naar gelang hun grootouders. Dit kan dus ook een creme ino ("wit") zijn, de band zie je niet (of nauwelijks) maar hij is er wel; m.a.w. in het fenotype afwezig maar in het genotype aanwezig. Uit de bovenstaande verhoudingen blijkt nogmaals dat de grijsnekken intermediair zijn en dus niet zuiver fokken. Om die reden worden zij ook niet verlangd op de tentoonstellingen.

Andere kleuren.

Over bont is al gezegd dat die in alle kleuren is te fokken. Het bontpatroon vererft recessief t.o.v. niet bont. De ene combinatie zal mooier zijn dan de ander. Een bonte perzikkopwildvorm zal een duidelijker contrast geven dan een bonte isabel. Belangrijker is ech-

Albino

De isabellen zijn er ook met en zonder perzikkop. De isabelkleurige duif met deze paarse kleur wordt bij de liefhebbers vaak al als perzikkop aangeduid en de andere als isabel. Wij zullen deze kleuren respectievelijk perzikkopisabel en isabel noemen. De eerste heeft wederom de mooie paarse kop en borstkleur, welke door de isabelfactor (een kwantitatieve reductie van eumelanine) nog intenser wordt. De rug en vleugels zijn warm kaneelbruin met grijze slagpennen. De isabel heeft een lichtbeige kop en borst en een mooie bleek geelbruine rug en vleugels met zeer lichtgrijze slagpennen. De isabelkleurige perzikkopvariant heeft een donkerdere lichaams- en vleugelkleur dan de isabel zonder per-

nooit fokonzuiver zijn. Je zou dit enigszins kunnen vergelijken met de groen- en de blauwserie bij de grasparkieten. Zo zou je bij de lachduiven kunnen spreken van een serie met en een serie zonder perzikkop.

Phaeo.

Bij deze mutatie wordt het eumelanine totaal gereduceerd, terwijl het phaeomelanine onaangetaast blijft. Deze vogels hebben dan ook een witte halsband en witte slag- en staartpennen. Het phaeomelanine zal zich voornamelijk aan de uiteinden van de veren bevinden waardoor er een zoming ontstaat. Dit geeft een witte veer met een bruine rand. Over het algemeen doen deze duiven wat "bont" aan t.g.v. een niet duidelijke zoming. Met de juiste partnerkeus en doelgericht kwe-

ter dat de vogel een symmetrisch bontpatroon heeft of dat nu getijgerd is of getekend (b.v. schildgetekend, denk aan de sierduiven). Ook de albino is al genoemd en is naar mijn weten betrekkelijk nieuw in ons land. In onze kwekerij is in 1990 een albino

met een diepzwarte halsband en staarttekening. Van dichtbij blijkt dat de rug en vleugels een erg lichte "ivoor" kleur hebben. De vererving van de ivoor blijkt bij de meeste kleuren recessief te zijn, wij hebben dit echter nog niet voor alle kleuren onderzocht.

blijkt uit het feit dat er bij de witkopmutatie sprake is van een andere reductie van het eumelanine. Hierdoor zijn de nekband en de staarttekening veel minder zwart van kleur dan bij de ivoor. De faktor voor witkop, dus los van de kleur waarop deze van toepassing is, vererft ten opzichte van een gekleurde kop (de faktor perzikkop en de faktor niet-perzikkop) recessief. T.o.v. ivoor vererft de witkopfaktor dominant. De uitkomst van een dergelijke kruising hangt weer af van de kleur waarop de witkopfaktor van toepassing is. Uit een kruising van ivoor met witkopphaeo zullen witkopgrijsnek jongen geboren worden.

Perzikkop phaeo (eggaal)

doffer geboren uit een perzikkopisabel doffer en een perzikkopwildvorm duivin. Zo blijkt maar weer dat een mutatie zomaar, spontaan en overal kan ontstaan. Met deze doffer zijn ondertussen meer albino's gefokt en hij blijkt zich recessief, niet geslachtsgebonden te vererven. De ivoor is een erg mooie kleur welke op afstand wit lijkt

De laatste kleur die ik wil bespreken is de witkop. Dit is een mutatie die, net als de perzikkop, op meerdere kleuren van toepassing kan zijn. De overige bevedering is wel bleker van kleur dan bij de genetisch zelfde kleur zonder witkopfaktor. Op de foto is een witkopwildkleur te zien en vooral deze kleur wordt nog wel eens voor een te donkere ivoor aangezien. Dat beide kleuren niets met elkaar van doen hebben

Tot slot.

Met dit artikel heb ik een tipje van de sluier van de "lachduiven genetica" willen oplichten. Ik ben mij er van bewust dat dit maar een zielig klein beetje is t.o.v. het enorme terrein wat hiervoor nog braak ligt. Omdat er in de literatuur niets geschreven is over de vererving bij lachduiven zullen wij het zelf moeten uitzoeken, iets wat erg interessant is maar ook erg veel tijd kost. Een goede administratie over de afstamming van de dieren is wel een vereiste om tot resultaat te komen. Ik hoop met dit verhaal meer mensen aan te moedigen om de geheimen van de vererving bij lachduiven te ontrafelen en dat er zodoende ook meer lachduiven op de tentoonstellingen komen.

door: Hein van Grouw.

**zaterdag
8 mei 1993**

KOM IN DE KOOI

Mijn kweek met schamaliijsters

Ik was al enkele jaren in het bezit van een schamaliijsterman. Die hield ik in de woonkamer, vanwege zijn goede en mooie zang en het feit dat hij vrij tam was. Ik had er ook al een keer een pop bij gezet, maar die was, na een week in een hoek van de kooi gezeten te hebben, gestorven omdat hij van de man geen ruimte kreeg en zodoende ook niet kon eten. Toen ik na een paar jaar weer aan een pop kon komen, had ik ondertussen de beschikking over een binnen- en buitenvolière; een binnenhok van 1 bij 2 meter en een buitenvlucht (half overdekt) van 1,5 bij 4 meter. In de nazomer van 1991 heb ik hier de pop ingezet, die ik zowel binnen als buiten voerde. Toen de pop na 14 dagen de kooi en de eet- en drinkgelegenheden goed kende, heb ik er de man pas bijgezet. Ze ruzieden wel wat. Als ik meelwormen voerde, deed ik dat op twee plaatsen, daar de man anders alles alleen opat, maar verder ging het vrij goed. Daarna heb ik ze in de winter in de binnenkooi moeten houden, samen met nog wat andere vogels. Toen het in mei weer goed weer werd, heb ik de andere vogels eruit gevangen en de lijsters weer de beschikking gegeven over de binnen- en buitenkooi. In het overdekte deel van de buitenvlucht had ik twee nestkastjes gehangen. Dat waren vierkante nestkastjes voor parkieten, die ik aan de voorzijde half open had gezaagd. Ze hadden de beschikking over allerlei soorten nest-

materiaal, maar de pop begon begin juni te nestelen met alleen kokosvezel. Na drie dagen was het nest klaar en na nog eens drie dagen was er het eerste ei. Ze legde met tussenpozen van één dag drie eieren, welke na twaalf dagen alle drie uitkwamen. Ze werden alleen door de pop bebroed. Men had mij verteld, dat ik ze de negende dag moest ringen, net voor het uitvliegen, want dat gebeurt al de elfde dag. Ik probeerde ze te ringen met 4 mm ringen, doch dit ging moeizaam. Ik koos voor deze ringen, om te voorkomen dat de ouders hun jongen met ring en al uit het nest zouden gooien. Het nest is na die elf dagen nog als nieuw, zo zuiver houden ze het. Toen de jongen uitgevlogen waren, zette ik ze in de binnenkooi, omdat ze nog vrij klein en hulpbehoevend waren en ik bang was dat ze anders zouden verregenen. Het nestkastje had ik leeggehaald, omdat ik bang was dat de pop anders weer zou gaan leggen en de jongen zou verwaarlozen. De hele tijd hadden zowel de man als de pop de jongen gevoerd. Als voer verstrekte ik 1 pak Cédé mix en 2 bakjes Cédé briljant, dit mengde ik. In de tijd dat ze de jongen hadden, voerde ik driemaal daags buffalowormen en diepvriesmierenpoppen bij, maar niet meer dan ze in ongeveer 1 tot 1 1/2 uur opaten. De pop begon na twee dagen weer te nestelen en legde weer drie eieren. Ik heb de jongen er bij laten zitten, totdat

de pop tien dagen zat te broeden. De man voerde ondertussen goed door. Na deze tien dagen heb ik de jongen in een aangrenzende voliére gezet. Ze aten toen al goed zelfstandig. Dit alles herhaalde zich drie keer en ik had acht jongen uit drie nesten op stok. Ik had wel de jongen uit de verschillende nesten apart gehouden om vechten te voorkomen. Toen de pop voor de vierde keer ging nestelen, heb ik er de nestkastjes uitgehaald, omdat ik bang was dat het weer om zou slaan en volgend jaar komt er weer een jaar. Ik heb het ouderpaar gewoon bij elkaar gelaten, hoewel ik op moet blijven letten met het voeren. Bij de jongen ben ik na ongeveer drie maanden gestopt met het voeren van mierenpoppen en buffalowormen. Ik ben toen overgegaan op het voeren van ongeveer acht meelwormen per vogel per dag. Het tweede en derde nest heb ik toch maar anders geringd, wat mijn inziens beter is. Ik heb de jonge vogels op de vijfde dag geringd met 3,5 mm ringen met daaromheen een stukje ventiëlslang. Dit ging perfect. Het voelt voor de vogels zacht (als huid) aan en is vleeskleurig. Hopelijk gaan meer mensen deze prachtige zanger kweken voordat de grenzen dicht gaan. Met dank aan dhr. Chr. Clessens uit Bladel voor zijn goede adviezen.

Tekst: Tiny van der Rijt
Foto: Horst Müller.

Tijdens de 41e COM-tentoonstelling te Breda konden vele kanarieliefhebbers kennis nemen van een nieuwe mutatie. Deze mutatie, aanwezig in 18 kanaries, werd gepresenteerd door de uit Spanje afkomstige kwekers Luis en Fernando Bellver Llorens. Voorafgaande aan de opening van de tentoonstelling werden deze kwekers in de gelegenheid gesteld de vogels te laten zien aan diverse aanwezige internationale keurmeesters.

De Onyx-kanarie

Onder leiding van Dhr. Van Dorpe, lid van de Technische Commissie kleur van de AOB in België en Dhr. H.K. van der Wal, lid van de Technische Commissie kleur-en postuurkanaries van de NBvV in Nederland, werden alle vogels uitvoerig besproken en werden de visuele waarnemingen op papier gezet. Een mutatie bij kleurkanaries kan op verschillende manieren tot stand komen:

- * Een bestaande erfelijke eigenschap kan een verandering ondergaan waardoor we een andere pigmentkleur verkrijgen.
- * Een aantal bestaande erfelijke eigenschappen kunnen gezamenlijk een andere pigmentuiting veroorzaken.
- * Een kanarie-vreemde eigenschap kan ingekweekt worden waardoor ook een nieuwe pigmentuiting ontstaat.

In de eerste twee gevallen is de mutatie kanarie-eigen, in het derde geval ontstaat de mutatie door bastaarderling. Dit is niet ongewoon, de meest bekende mutatie die door bastaarderling in de kanarie is gekweekt is wel het mozaïek zijn en de kleur rood. Uit het gesprek met de Spaanse kwekers is niet helemaal duidelijk geworden met welk type mutant we nu te

maken hebben. Wel duidelijk werd dat zij al 7 jaar met deze mutatie bezig zijn en afgeleid van de werking van deze nieuwe erfelijke eigenschap, hebben zij hieraan de naam **ONYX** gegeven. Onyx is een soort kwarts welke gevormd kan worden tot siersteen met donkere en lichtgrijze strepen. In de praktijk blijkt dat de mutant zich **recessief** gedraagt ten opzichte van de wildvorm en dat de vererving **autosomaal** (onafhankelijk) is. De werking zoals we dit nu bij de getoonde vogels visueel waarnemen is een **zwartverdiepend effect** waar het de zwart-eumelanine betreft terwijl het bruin-phaeomelanine ook een verdieping van de kleur laat zien maar dan in de richting van een antraciet kleur. Tijdens de bespreking van de vogels wordt door ons gebruik gemaakt van bestaande kleurbenamingen zonder de toevoeging van het woord onyx, omdat een juiste naamgeving nog niet aanwezig is. Aanwezig op de presentatie aan de internationale keurmeesters en besproken zijn:

a. zwartserie

Twee overjarige vogels, vol onyx, te omschrijven als staalblauw en goudgroen. In de rug zien we een grote concentratie aan zwart-eumelanine

met een brede uitvloeiende bestreping. De vleugelpennen zijn diepzwart hoewel de vleugeltoppen van de goudgroene licht omzoomd zijn. De hoorndelen zijn donkerder dan normale vogels uit de zwartserie, zeker de snavels. Tussen de bestreping lijkt het of dat het bruin-phaeomelanine is omgezet in een antracietkleur. De mate waarop we dit visueel waarnemen zal afhangen van de kwaliteit van de overige factoren, b.v. het volintensief zijn. Niet alle phaeomelanine is verdwenen. De vogels laten in de vleugeldekveertjes duidelijk bruin zien. Dit is vooral het geval bij de goudgroene man. Het totaalbeeld, zeker bij de staalblauwe, neigt daarvoor naar een donkere kanarie met een zwarter pigmentuiting dan dat we nu nog gewend zijn. De naam **ONYX** is dan ook goed gekozen, de vogel is niet zwart.

De overige vogels in de zwartserie zijn jonge vogels n.l.:

- 3x blauw
- 1x blauwopaal
- 3x groenmozaïek
- 1x groenopaalmozaïek
- 2x roodbronsmozaïek
- 1x roodbronsopaalmozaïek

In deze serie hebben de vogels een overeenkomstige pigmentuiting als de

overjarige vogels. In de praktijk is tot nu toe gebleken dat na drie jaar het phaenotype van de jonge vogels nog steeds gelijk is aan de ouderdieren. De blauwopaal man heeft een kopkleur die donkerder is dan de pigmentkleur in de rug terwijl de groenopaalmozaiek toch een fijne bestreping laat zien, dit in afwijking van die van de overige vogels in de zwartserie.

b.bruinserie

1x bruinopaal

Opvallend bij deze vogels is het verschijnsel dat de kopkleur donkerder is dan de pigmentkleur over de rest van het lichaam. De vleugel- en staartpennen hebben de pigmentuiting als die van een klassieke isabel.

c.agaatserie

1x agaats

1x zilveragaatpastel

1x goudagaatopaal

De agaats is donkerder van tint dan de klassieke agaats, dit zal komen door het zwartverdiepend effect van de mutant. Ook de pootkleur is donkerder. De zilveragaatpastel man laat een beige kleur in de rug zien. De bestreping is breed, toch is het zwartpigment gereduceerd. De goudagaatopaal laat als intensieve vogel een fijne bestreping zien terwijl het phaeomelanine helemaal verdwenen is.

d.isabelserie

1x isabel

Deze vogel lijkt op een bruinopaal. Ook hier is weer de kopkleur donkerder dan de lichaamskleur. In de vleu-

gel- en staartpennen nemen we een licht beige kleur waar. Zoals dit bij alle kleurslagen het geval is, wordt de kwaliteit van de pigmentuiting bepaald door de werking van de in de vogel aanwezige erfelijke eigenschappen. Vooral de blauwfactor en de intensiefactor hebben bij deze kleurslagen invloed op de kwaliteit van het pigment. Daar deze mutant nog maar op beperkte schaal gekweekt wordt en nog door weinig keurmeesters en kleurkanariekekers is bestudeerd, beperkten wij ons in dit stadium tot het vastleggen van datgene, dat we visueel hebben waargenomen. Deze waarnemingen konden dank zij de

Spaanse kwekers worden gedaan door de vogels stuk voor stuk in de hand te nemen en vervolgens de uiting van het pigment in de rug en in de vleugel- en staartpennen vast te leggen.

Daarnaast zijn door Dhr.R.Van Dorpe van alle vogels dia's gemaakt, die verdere studie mogelijk maken. Onze voorlopige conclusie is dat we hier inderdaad te maken hebben met een mutatie die verantwoordelijk is voor een totaal andere pigmentuiting dan die welke we nu bij de kleurkanaries aantreffen. Het zal zeer zeker wel enige tijd vergen voordat deze mutatie in grotere aantallen zal kunnen wor-

2

3

den gekweekt. Daarna kunnen we vanuit de praktijk vaststellen in welke series deze mutant een verrijking zal zijn van het scala aan kleurslagen welke bij de kleurkanarie mogelijk zijn. Zolang dit nog niet het geval is, zullen wij vanuit de beide Technische Commissies deze mutant positief blijven volgen.

H.K.van der Wal/R.Van Dorpe.

- 1) Goudgroen onyx.
- 2) Achtereenvolgens Zilveragaat-, blauw en zilveragaatpastel onyx.
- 3) Mozaiek roodbrons onyx.

Praktische kweek van grasparkieten, ervaringen en vragen

De kleur blauw in grasparkieten

De informatie over alles wat met de kleurvorming te maken heeft staat her en der verspreid, omdat in de loop van de jaren de kennis is uitgebreid. Naar aanleiding van een dagblad-artikel en een artikelen-reeks in *Onze Vogels*, verzamelde ik de laatste inzichten op dit gebied.

De grasparkiet is het zeker waard om als standaard vogel met een rijke kleur gekweekt te worden, en verdieping van inzicht zal daar zeker toe bijdragen. Omdat kleur meer is dan zo maar één van de vele eigenschappen van een vogel, eerst enkele niet alledaagse begrippen om de kennis op te frissen.

Licht bestaat uit deeltjes energie die zich in een golfbeweging verplaatsen. De golflengte wordt uitgedrukt in de maat nanometer, afgekort nm; daarbij is $1000 \text{ nm} = 1 \text{ \mu m}$ en $1000 \text{ \mu m} = 1 \text{ mm}$. Het zichtbare licht heeft een golflengte tussen 390 en 750 nm.

Buiging treedt op als licht valt door een opening ter grootte van maximaal één golflengte. Wit licht wordt ontleed tot een aantal gekleurde fronten.

Verstrooiing is het zich in alle richtingen verspreiden van licht door botsing met zeer kleine deeltjes bijv. moleculen. Terwijl licht zich onder normale omstandigheden rechtlijnig voortbeweegt, ontstaan er door de botsing nieuwe kleurfronten met het getroffen molecuul als centrum.

Interferentie is het onderling versterken en uitdoven van lichttrillingen van één bepaalde kleur. Er ontstaan kleurrijke en zwarte banden.

Absorptie is het verschijnsel dat een

1

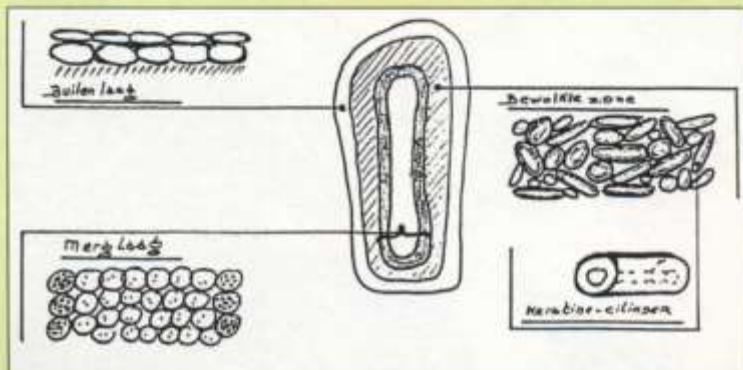
Resonantie kan beschreven worden als het vastlopen van licht in een doolhof gevormd door een structuur van zeer kleine delen. Bij extreem verstrooiende materialen met daarbij optredende interferentie, blijkt de lichtsnelheid drastisch lager.

Kleurvorming van blauw

Voor de beschrijving van onze vogels is de kleur van borst, buik en flanken doorslaggevend en deze kleur wordt gevormd door de baarden van de lichaamsveren op deze plaatsen. De doorsnee van de baard van de lichaamsveren laat in de normaalserie het volgende beeld zien.

De buitenlaag of cortex, bestaat uit twee cellen-lagen, nl. een laag met sterk afgeplatte cellen, waarin zich eventueel carotenoiden kunnen bevinden en een laag met normaal gevormde cellen. In de cortex treedt terugkaatsing en breking met kleur-schifting op. Als zich in de eerste cellenlaag gele kleurstofkorrels bevinden is het teruggekaatste licht geel, en komt er slechts weinig ongekleurd licht naar binnen. Na de buitenlaag volgt een laag die vanuit de traditie bewolkte zone wordt genoemd. De

stof met een bepaalde kleur slechts licht doorgeeft/terugkaats van zijn eigen kleur en alle overige kleuren opneemt als energie.

cellen van deze zone zijn gevuld met cilinders die een lengte hebben van 800 nm en een doorsnee van ca. 300 nm. De luchtholte van deze cilinder heeft de afmetingen 800 x 100 nm. Deze bewolkte zone bundelt de blauwe kleur door resonantie in de naar toeval geplaatste keratine cilinders. De kleur met een golflengte van 480 nm kan zich het makkelijkst een weg zoeken door de ruimten van 800 - 100 nm. Het licht dat de cel binnendringt, maar op zijn weg wordt teruggekaatst, treedt naar buiten als wit licht. De genoemde lagen omsluiten een binnenruimte, die wordt aangevuld als merglaag (medulla) en die bestaat uit eiwit met daarin melanine en luchtholten (vacuolen). Bij de lichaamsveren van de groene, blauwe en violette vogels is de concentratie aan melanine in de buitenste cellen van de merglaag zo groot, dat gesproken mag worden van een melaninelaag. Tussen de staafjes melanine is enige ruimte; het is dus geen strikt aanéengesloten zwarte laag. Verspreid over de merglaag vinden we wat melanine korrels. Hier wordt het licht dat niet reeds werd teruggekaatst, opgevangen door de melaninelaag en alleen de kleur blauw kan door de nauwe ruimte tussen de melanine grotendeels aan absorptie ontsnappen en zal via de omgekeerde weg naar buiten komen. De veer zien we dus als blauw. De kleur blauw werd steeds genoemd als de structuurkleur. Volledig echter wordt het beeld pas als we ons realiseren dat er ook zichtbaar licht is met een golflengte kleiner dan 450 nm, nl. het violet met 420 nm. Ook voor deze stralen geldt de bundeling en stabilisatie.

De donker factoren

Uit de praktijk weten we dat er vele tinten van het blauw bestaan, ook bin-

nen één en dezelfde kleurslag. Elke maat die we aan een vogel meten, heeft in de praktijk een natuurlijke spreiding, ook bij de bewolkte zone. Er is daarom een geleidelijke verandering in tint van blauw naar violet. De D-factor staat voor de diepte van de bewolkte zone. Waarschijnlijk gaat een grote bewolkte zone gepaard met een cel die in zijn geheel wat groter is, zodat de ruimte tussen de melaninekorrels afneemt in de volgorde 0-, 1-, 2-factor. Bij een brede bewolkte zone (geen D-factor) is het aantal keratinecilinders groter en wordt veel licht teruggekaatst. De hoeveelheid blauw licht die gebundeld wordt is minder en dat maakt met het teruggekaatste witte licht dan een verdunde, een lichtblauwe indruk op de waarnemer. Omgekeerd zal bij een dunne bewolkte zone (2-factorig D) veel licht in de luchtruimte van de keratinecilinders komen en is de blauwe kleur die tenslotte uittreedt, dieper van tint. Door de iets verdichte zwarte laag wordt meer kleur geabsorbeerd en het blauwe licht dat we zien is meer gemengd met violet. Niet voor niets is de benaming "mauve" afgeleid van

het franse woord voor zachtpaarskleurig.

Melanine in de merglaag

De verschillende kleurslagen die we kennen in de blauw- en de groenserie ontstaan door dieptever verschillen van de bewolkte zone en door verschillen in structuur van de merglaag. In de bijgaande figuren heb ik getracht een beeld te geven van de verschillen in de doorsnede van een lichaamsveer.

Violet, met een normale bewolkte zone, heeft een zwarte laag die iets breder is en bevat verder tal van melaninekorrels verspreid over de gehele merglaag. Daardoor is de absorptie van alle kleuren, ook van blauw, versterkt en alleen de kortgolfige violette stralen zien nog kans deze barriere van melaninekorrels te passeren. De kleur violet treedt alleen op bij één donkerfactor. Bij afwezigheid van de D-factor wordt het weinige violet dat gevormd werd, gelijk met het blauw zo sterk verdund dat de lichaamskleur nauwelijks afwijkt van een normale vogel. Bij twee D-factoren ontsnapt nog zo veel blauw aan absorptie dat

we de kleur zien als karmijnblauw-mauve.

Leiblaauw, heeft geen zwarte laag meer; de korrels liggen verspreid over de merglaag rondom de vacuolen. Van verdunning door wit door teruggekaatste stralen is door het ontbreken van een duidelijke bewolkte zone nauwelijks sprake. Waar geen licht wordt teruggekaatst, zien we de kleur zwart. Het is duidelijk dat de kleur van een vogel met deze lei-factor een grijs uiterlijk zal hebben, met nog wat blauwkleuring die kon ontstaan in de resten van de bewolkte zone.

Engels grijs, een 'verloren' kleurslag, heeft evenmin een bewolkte zone; wel een min of meer zwarte laag tegen de buitenlaag aan. Verder liggen hier en der groepen van kleinere melaninekorrels verspreid over de kernlaag. Nauwelijks blauw en weinig wit licht zal uit de veer naar buiten treden, en de kleur is dus vaal grijs.

Grijs: De hele cel binnen de buitenwand is gevuld met talloze melaninekorrels; iets fijner van structuur dan bij de normaal vogel. Er is geen bewolkte zone. Veel van het licht in alle kleuren zal geabsorbeerd worden en het uiterlijk van de vogel is daarom een duidelijk grijs. Behalve dat de melanine in de merglaag van de lichaamsveren van plaats en verde-

ling kan veranderen, ook de erfelijke aangemaakte hoeveelheid en structuur van de melanine kan veranderen.

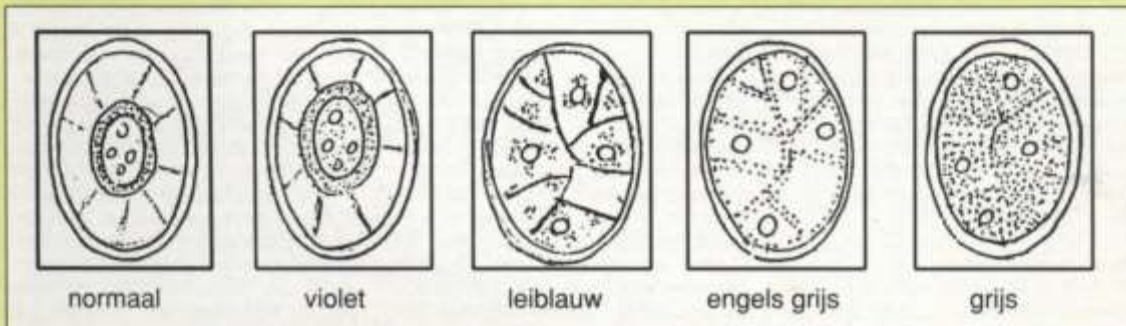
Grijsvleugels: 50% reductie in aangemaakt melanine. De niet-D-factorige vogel heeft een lichtere kleur blauw dan het hemelsblauw van de normaalserie, doordat alle gesplitste kleuren nog minder worden geabsorbeerd en als wit licht naar buiten komen en het gevormde blauw verder verdund. De kleur van de één-D-factor-vogel zien we niet meer als het kobalt van de standaard-normaal-vogel, maar als een fraai, soms diep, hemelsblauw, vergelijkbaar met het hemelsblauw uit de normaalserie. Een duidelijke aan-

wijzing dat de hoeveelheid zwart pigment de kleur blauw bepaalt, onafhankelijk van de lengte van weg die het licht moet afleggen door de baard. De dubbel-D-factor maakt de kleur neigend naar kobalt met iets van een tint paars erin.

Overgoten: 75% reductie.

Albino-lutino: Er wordt geen melanine meer gevormd, tenminste niet in de zwarte vorm; de ontwikkeling is erfelijkheidshalve gestoord. Natuurlijk treedt ook hier de structuurkleuring op, want behalve de aanmaak van melanine, is er niets veranderd. Maar door gebrek aan melanine, wordt er geen licht uit het spectrum weggenomen, en treedt dus wit licht weer naar buiten. Het optreden van een blauwe gloed bij de albino's moet naar mijn mening worden toegeschreven aan de bewolkte zone die door resonantie het blauw veroorzaakt.

Bruin is een verandering van pigmentstructuur. Het bruin kan opgevat worden als een mengsel van rood, geel en zwart want er bestaan geen bruine lichtstralen. Noodgedwongen is de lichaamskleur lichter dan bij normaal. Overigens moet me van het hart dat op de doorsnee tentoonstelling vaak een vogel met bruine tekening wordt aangeboden waar het zwart overheerst en die daarom geen aan-

Praktische kweek van grasparkieten, ervaringen en vragen

spraak op de naam cinnamon mag maken.

Van nature heeft de grasparkiet naast het zwart al een bruine kleur, zie de tekening van Gould en de foto's van Scoble. Mogelijk is hier sprake van een terugval naar de wildvogel en dreigt de door selectieve kweek verkregen zwarte en de werkelijk bruine tekening verloren te gaan.

Buff en yellow

Bij het streven naar forse vogels hebben de Buff-vogels met hun lange brede veren en veel dons, goede diensten bewezen. Jammer genoeg is

dat ten koste gegaan van de kleur. Buff-vogels hebben veren die niet tot de rand gekleurd zijn en de vergrootte baarden moeten het met een zelfde hoeveelheid melanine doen en zijn dus minder diep van kleur. Ook het minder strakke veerkleed is niet bevorderlijk voor een diepe kleur. Met strenge selectie bij de kweek en met een streng handhaven van de stand-aardeisen ook wat de kleur en tekening betreft, kunnen we opnieuw een mooie, kleurrijke vogel laten zien.

Litt.

W.Beckmann, Handboek voor de parkietenkweek, 1966, blz.93.

I.Osman, Onze Vogels, 1984, blz.252.

J.van Eerd, OV 1987, blz.450.

Eygenraam, art.NRC, 1991.

Onderschriften litho's

1) Hemelsblauw

2) Kobaltblauw

3) Violet

4) Mauve

5) Grijs

4

5

Al kweekresultaten?

Tekst: A. v. Eck Foto: Joh. v.d. Maeler

De eerste meldingen van kweekresultaten met kleurkanaries zijn ons reeds bekend, de eerste mislukkingen overigens ook.

Het is in de meeste gevallen nog geen ramp als het eerste legsel bijvoorbeeld onbevruucht is of dat er slechts een klein deel jongen op stok komt. Er volgt immers spoedig een nieuw legsel en als wij de partners na een mislukking maar niet meteen gaan scheiden, dan is de kans dat het een volgende keer wel goed loopt, erg groot. Het komt er in de praktijk dikwijls op neer, dat de liefhebber nog niet geheel rijpe vogels, geslachts- of broedrijp dus, toch alvast bij elkaar zet. Dat de vogels daarvoor nog niet

rijp zijn kan doordat ze te jong zijn of omdat ze nog een te korte tijd de vereiste lichturen gehad hebben. Het kan ook zijn dat één van de twee uitverkoren partner voorlopig nog niet wenst te accepteren, enzovoorts.

Vroeg beginnen wil zeggen, in het najaar je vogels al sturen naar het moment, ergens in januari, waarop men jonge vogels wenst te hebben. Zijn Uw kweekvogels te jong, dan valt er niets te sturen, mogelijk produceren ze toch wel een klein of onregelmatig legsel maar gaan ze niet broeden, gooien eitjes uit het nest, maken ruzie met hun partner of broeden slechts een korte tijd en verlaten dan vroegtijdig het nest.

Eigenlijk allemaal tekenen dat de liefhebber eerder met het kweekseizoen wil starten dan de vogels dat willen of kunnen.

En die vogels zullen het toch moeten doen: doen ze het graag dan gaat alles probleemloos. Met het tegenovergestelde bereiken wij weinig of niets.

Gaat het meerdere keren kort na elkaar mis, dan kan het seizoen wel eens slecht uitvallen. Heeft een pop die vroeg broedrijp was, al een heleboel eitjes gelegd op het moment dat de mannelijke partner bijvoorbeeld nog te jong was, daardoor dus nog niet geslachtsrijp, dan geeft dat natuurlijk geen enkel resultaat. Zijn beide vogels wel geslachtsrijp/broedrijp maar accepteren ze elkaar niet, dan kun je het ook echt helemaal vergeten.

Op het moment dat de man wel voldoende leeftijd heeft en na een tijdje samen zitten, de pop toch accepteert, dan volgt mogelijk geen volledig legsel of misschien zelfs geen enkel ei meer.

De pop is "leeg" zeggen wij dan. Terecht, maar wie draagt daarvan de schuld?

U begrijpt het, geduld is ook m.b.t. de kanariekeek een schone zaak. Als je vroeg in het seizoen wenst te beginnen, kun je de gevaren rond het probleem, "leeftijd" uitschakelen, als je met overjarige vogels start. Zijn die vogels dan bijvoorbeeld een vorige eigenaar in het voorgaande seizoen erg laat doorgedaan, hetgeen bij koudkwekers nog wel eens voorkomt, dan kan het probleem van een te korte rustperiode tussen twee seizoenen in, mogelijk om de hoek komen kijken.

Alles moet zijn tijd hebben, ook Uw vogels en als U zelf die tijd niet hebt dan is de kans groot op weinig kweekresultaat. Let niet op de datum die de kalender aangeeft, op die kalender staat niet of U vogels al broedrijp zijn, let op Uw vogels en zodra die broedrijp zijn mag je dat op de kalender noteren.

Als je op de juiste wijze alle voorbereidingen treft, dan is de kans op goed kweekresultaat erg groot.

De reuzentoerako

De oorzaak hiervoor ligt vooral daarin, dat deze soort, nadat ze gevangen zijn, zeer gevoelig is voor stress en allerlei ziektes. In 1962 berichtte bijvoorbeeld de beroemde dieren- vanger C.Cordier

(hij was ook een van de eerste personen die het lukte Kongopauwen te vangen) dat hij van 50 nestjonge reuzentoerako's er niet één in leven kon houden en van 30 volwassen dieren bleven er slechts 2 langere tijd in leven! Van 6 reuzentoerako's welke de dierentuin van West-Berlijn gehouden heeft, stierven er 3 reeds binnen één jaar. Van de overgebleven 3 heeft er één (een wijfje) het gevangenschapsleeftijdsrecord behaald van 13 jaar en 7 maanden. Bij een recente import van deze soort in Engeland schijnen ook weer een groot aantal dieren na korte tijd te zijn gestorven. Ook in het Vogelpark Walsrode hebben we onze problemen met deze soort gehad. Tussen juni 1986 en februari ontvingen we in meerdere zendingen in totaal 11 reuzentoerako's. Hiervan stierven er 9 binnen 2 maanden! De oorzaak hiervoor waren verschillend; stress, tuberculose, aspergillose (een schimmelziekte) en één jong exemplaar verloren we nadat

Tekst en foto: Maarten de Ruiter.

De reuzentoerako, *Corythaëola cristata*, is het grootste lid van de toerako-familie en leeft van tropisch West-Afrika, door het Kongo-bekken tot Oeganda en Kenia. Alhoewel ze in de vrije natuur zeker niet zeldzaam zijn, treft men ze toch zeer zelden in gevangenschap aan.

het zich zijn nek gebroken had, omdat het 's nachts geschrokken was van een onweersbui. De problemen begonnen meestal reeds bij de aankomst van de dieren. De konditie was over het algemeen slecht en de dieren gedroegen zich zeer wild. In het begin brachten we de dieren onder in kleine verblijven, omdat we dachten dat ze dan niet zoveel snelheid konden bereiken en zichzelf verwonden. Dit bleek echter een verkeerde gedachtegang te zijn en de volgende dieren werden in grotere, dichtbeplante voliëres ondergebracht. Alhoewel ze zich hier reeds duidelijk beter voelde, verloren we er ook hier weer een aantal. Als laatste oplossing kozen we er toen voor de dieren in de Paradijs-hal te laten vliegen. Dit is een enorme tropische doorloopvolière met een zeer dichte beplanting, bestaande uit onder andere rubberbomen, palmen en Phylodendron. Verder zijn in de Paradijs-hal ook nog 2 vijvertjes waar we de 2 overgebleven reuzentoerako's later

regelmatig zagen drinken en baden.

Als medebewoners delen ze de hal met talloze prachtvinken, spreeuwen, duiven, muisvogels, Kievitten enzovoort. Nadat de twee laatste dieren hier waren losgelaten, waren ze de eerste tijd niet of nauwelijks te zien. Na een aantal maanden verloren ze echter hun schuwheid en lieten ze zich zelfs aan het publiek zien! Helaas is het geslacht van de twee dieren niet bekend zodat we slechts kunnen hopen dat het hier ooit eens tot kweekresultaten zal komen. Als voedsel wordt een uitgebreid fruit-mengsel gegeven bestaande uit appel, peer, banaan, tomaat, sinasappel, druiven, geweekte rozijnen, gekookte rijst en geraspte worteltjes. Dit alles wordt dan nog bestrooid met een goed universeelvoer. Verder heb ik ze enkele malen betrappt bij het eten van bladeren van de bomen en struiken die in de hal groeien. Dit artikel is beslist geen succes-story, maar ik hoop ermee bereikt te hebben dat als deze vogels ooit eens in de Nederlandse vogelhandel opduiken, ze slechts in handen komen van ervaren mensen, welke grote verwarmde voliëres ter beschikking hebben!

Kweken met kroonkieviten

(*Vanellus coronatus*)

Algemeen:

Tot de orde van de steltlopers behoren o.a. de familie Plevieren. De familie van de plevieren is onder te verdelen in drie onderfamilies te weten: de echte Plevieren, de Steenlopers en de Kieviten. In de orde van de steltlopers bevinden zich een aantal zeer interessante vogels voor de vogelliefhebber. Steltlopers worden echter niet veel in gevangenschap gehouden. Dit is erg jammer want voor de vogelliefhebber met wat ervaring zijn ze niet moeilijk te houden en door hun leefwijze op de grond vullen ze iedere volière aan. Bij mij in de volière zijn o.a. vertegenwoordigd: Perugrielen, Mexicaanse steltkluten, krokodilwachters, Indische Ielkieviten, witkopkieviten en uiteraard de kroonkievit. Met 25 soorten zijn de kieviten in alle gematigde en tropische streken over bijna de hele wereld verspreid. Veel soorten hebben gele en rode vleeslellen aan de kop. Ook een doorn aan de vleugelhoek, welke in gevechten wordt gebruikt, komt bij enkele soorten voor. In het algemeen zijn kieviten wat groter dan de steenlopers en de echte plevieren.

Huisvesting:

De volière moet niet te klein zijn omdat de kievit tegen de avond graag even zijn vleugels wil gebruiken. Een aangebouwd nachthok is in de winter een noodzaak om er de nachten en de extreem koude winterdagen door te brengen. Echter met enkele graden vorst hebben ze geen probleem. De bodem van de volière moet niet te hard zijn anders kunnen ze last van de tenen krijgen. Bij mij zijn alle volières voor een groot deel begroeid met gras, dit is niet alleen een aanwinst voor de vogels maar ook de volière ziet er meteen een stuk fleuriger uit. Wel zal men het op moeten kunnen brengen om het gras wekelijks te maaien. Inderdaad grasmaaien in de volière en wel met de motormaaier. Ook in relatief kleine volières met enkele vierkante meters gazon is dit zonder problemen te doen. De vogels zitten er op te wachten want er is altijd wel iets te halen in het korte gras. Een vijvertje of een flinke waterbak is ook gewenst. Bij mij fungeren hiervoor douchebakken en die voldoen heel goed. Verder kunnen de volières mooi aangekleed worden met stronken, koniferen, planten, bloemen en ook

bamboe doet het heel goed. Dit soort vogels laat alle beplanting volledig met rust. Men kan dus een mooi stukje natuur van de volière maken.

Voeding:

In de natuur eten ze allerlei insecten, weekdieren en vis. Zoals u ziet een volledig dierlijk menu. Bij het horen van al dat kriebelende voedsel hoeft u niet te huiveren want het valt in de praktijk wel mee. In de broedtijd kan men niet zonder wat levend voer maar voor de rest van het jaar is het beslist niet nodig. In de gewenningsperiode is het natuurlijk ook aan te raden. Maar na de gewenning zijn ze vrij makkelijk. Bij mij krijgen ze een goed universeel geprakt met honden- of kattenpaté en hondenkorreltjes. Ook kleine stukjes vlees en meelwormen eten ze graag. Als men kleine vis wil voeren kan dat ook. Het is wel zaak om de voerbakken op de grond te zetten. In de natuur pakken ze alleen maar voedsel van de grond. Dus nooit in bomen of struiken. Ze leren het niet vanaf de voertafel te eten zelfs niet als deze vrij laag is.

De kroonkievit:

Het land van herkomst is tropisch Afrika. Een beschrijving lijkt me overbodig

omdat de foto's voor zichzelf spreken. Ze staan bekend als zeer moedige vogels omdat ze hun nest en jongen verdedigen tegen veel grotere dieren als ze zelf zijn. Beide geslachten zijn identiek. Alleen door het gedrag kan men erachter komen met welk geslacht men te doen heeft. In de natuur houden ze zich op in droge streken en broeden ze er soms bij temperaturen van boven de 40°C. Na enige jaren bij mij in de volière werd het mannetje luidruchtiger en agressiever. Bezoekers die langs de volière liepen werden gevolgd en meer dan normaal in de gaten gehouden. Dit gebeurde vroeg in het voorjaar van 1992. Ook werd hij agressief tegen andere vogels. Vooral de op de grond verblijvende steltkluten en Perugrielen moesten het ontgelden. Deze heb ik elders ondergebracht om moeilijkheden te voorkomen. De kieviten hadden toen de beschikking over een hoekvolière van ruim 100 m² bij 3 meter hoog. Hierin waren verder nog aanwezig 2 neushoornvogels, 2 witwangtoerako's, 2 witnekscharrelaars en 4 Indische Scharrelaars.

Nestelen en broeden:

Het nest bestond uit en een kuiltje omringd met wat steentjes. En het lag

in de border langs het gras tussen wat planten en bloemen. In dit kuilje werden drie gestippelde eieren gelegd. Ze waren peervormig en 29 x 39 mm van formaat. De gestippelde eieren zijn vrijwel onzichtbaar doordat ze als het ware een geheel vormen met de steentjes rond het nest. Gedurende het broeden trekken de vogels steentjes naar het nest toe en werpen deze naar believe ook weer van het nest af. Eind maart werden de eieren gelegd. Het vroege 's nachts nog en ik betwijfelde of er wel iets van het broedsel terecht kon komen omdat de vogels normaliter bij tropische temperaturen broeden. De eerste dagen werd er niet echt gebroed en mijn verwachtingen waren op dat moment niet erg hoog meer. Hierdoor heb ik niet alert genoeg gereageerd, zodat er een ei gebroken werd door de neushoornvogels. Deze heb ik toen meteen afgevangen. Het broeden was hoofdzakelijk vrouwenwerk en alleen tijdens de eetpauzes van het vrouwtje blijft het mannetje boven het nest staan of gaat er soms even op zitten. Wel is hij zeer waakzaam en er ontgaat hem niets. Bij gevaar tracht hij een eventuele vijand te misleiden door zijn vleugels te laten hangen en te doen alsof hij een gemakkelijke prooi is. Wanneer het te gevaarlijk wordt vliegt hij op en maakt zich uit de voeten. Als de rust in de omgeving van het nest is wedergekeerd, keert hij terug naar de broedplaats. Frappant was als mijn zoon (welke de hobby deelt) langs de volière liep, de vogels altijd van het nest waren. Terwijl dat bij mij meestal niet het

geval was. Later bleek dat dit verband had met het geluid van mijn klompen want als ik schoenen aantrok gingen ze wel van het nest. Op 26 april dreigde alles mis te gaan. Het vrouwtje zat in plaats van op het nest een meter langs het nest. Wat kon de reden zijn voor dit merkwaardig gedrag? De eieren lagen open en bloot in de kou. Soms ging het mannetje even op de eieren zitten. Ze ging zelfs niet meer opzij als iemand een halve meter langs haar liep aan de buitenkant van de volière. Ondertussen was me wel duidelijk geworden dat er met de vogel iets niet in orde was. Toen ik haar in de hand hield bleek ze een flink opgezwollen knie te hebben, broeden kon ze niet meer. Ik heb haar toen in het nachthok gezet zodat ze wat rustiger en warmer zat. Tegen de avond ging het mannetje goddank op de eieren zitten tegen al zijn principes in. Ondertussen waren er 29 dagen verstreken na het leggen van het eerste ei. Waarschijnlijk door het voelen van leven in de eieren werd het mannetje geïnspireerd om tegen zijn instinct in op de eieren te gaan zitten.

Jongen:

Op maandag 27 april toen ik 's avonds van mijn werk thuis kwam en zoals gewoonlijk langs de volière liep wachtte me een aangename verrassing. Onder het mannetje zag ik een prachtig gestreept kievitkuikentje. Na inspectie bleken beide eieren uitgekomen te zijn. Maar het ene jong had de kracht nog niet om recht te staan. De volgende morgen was het helaas dood. Vader kievit kon zich nu helemaal aan het overgebleven jong wijden. Omdat de aangrenzende volières vogels bevatten die graag een kuikentje lusten moest er iets gebeuren om te voorkomen dat de dwerg door het gaas zou lopen. U hebt ondertussen wel begrepen dat jonge kieviten na enkele uren al in staat zijn om zelfstandig te lopen. Mijn ervaring met het broeden van zwarte rallen kwam me nu goed van pas. Er werd een rand gemaakt van 20 cm hoog en een meter in het vierkant, welke om de broedplaats werd gezet. Deze rand mag niet te hoog zijn anders gaan de ouders er niet meer in. Maar hij mag ook niet te laag zijn anders springt het kuikentje eruit. "Waarom zo'n kuikentje niet oppakken en met de ouders in het nachthok opsluiten?", zal u denken. Wel in sommige gevallen zal zo iets wel lukken. Maar het is bekend van onze inheemse kievit (*Vanellus vanellus*) dat ze door mensenhanden aangeraakte jongen niet mee accepteren. Ook is het beter om ze in de vertrouwde omgeving van het nest te laten. Wel is het dan noodzakelijk om

een voederplaats in de buurt van het nest te maken want de jongen eten al vanaf de eerste dag en om te zorgen dat de andere vogels niet al het levend voer opeten. Het vrouwtje kon alleen nog maar op één poot staan maar ondanks deze invaliditeit wist ze na enkele dagen toch weer de ouderplicht te vervullen. De eerste dagen moest de vader dus alles alleen opknappen maar als voorbeeldig vader is hem dat goed afgegaan. Het jong was in isabelkleurig dons gehuld (isabelkleurig met zwarte vlekjes). Het typische kroontje op de kop was ook al aanwezig. Net als de eieren zijn de jongen een wonder van aanpassing aan de omgeving. Ze zijn zogoed als onzichtbaar. Op 3 mei, precies 6 dagen na de geboorte, gebeurde wat niet de bedoeling was. Inderdaad het jong wipte over de omheining heen en tot overmaat van ramp direct in de aangrenzende volière. Gelukkig was er op dat moment visite in de tuin (bedankt Wiel) en kon ik door snel reageren voorkomen dat het jong opgegeten werd. Ik heb toen het jong samen met de ouders in het nachthok opgesloten. Ik had niet op jonge kieviten gerekend dus waren er geen ringen voorhanden. In samenwerking met de ringencommissaris van onze vereniging en onze bond werden er in ijlt tempo ringen bezorgd waarvoor mijn hartelijke dank. Het ringen is wat moeilijker als bij andere vogels want de kievit heeft alleen drie tenen naar voren en geen naar achteren. Hierdoor heeft de ring geen houvast en moet men wachten tot de ring nog maar net over de drie tenen geschoven kan worden. Het ringen gebeurde op de elfde dag. De voeding bestond uit meelwormen, meelpoppen, meeltorren en mierenpoppen. De jonge kievit deed het hier voortreffelijk op. Toen het wat groter was mocht het weer in de buitenvolière. Daar zijn natuurlijk altijd wat aanvullingen aan dierlijk voer te vinden.

Nawoord:

Mocht u in dit soort vogels geïnteresseerd zijn, laat u dan niet door kriebelende insecten, vermeende visluchtjes of iets dergelijks weerhouden. De vogels zijn het houden meer dan waard. Helaas kan ik niet met een "happy end" eindigen want begin december kreeg ik onverwacht bezoek van een bunzing. Dit kostte me het ouderpaar kievit en ook nog 3 roods-choudertalingen.

Tekst: H.Lammers, Budel.
Foto's: W.v.d.Ven.

"Columbus en Amerika, zangvogels en kooien"

Naar aanleiding van het artikel van dhr H.Ruiter, waarin ingegaan wordt op de problematiek van de kooien rond de zangvogels, wil ik in dit artikel mijn ervaring neerschrijven ten aanzien van het africhten van zangvogels in universeelkooien.

Het idee om zangvogels in universeelkooien te keuren en te showen is gedaan door collega Koster op de jaarvergadering van zangkeurmeesters. Door de aanwezige keurmeesters is toen erg positief gereageerd op dit idee en heeft mij aan het denken gezet hoe dit het beste zou kunnen. In het seizoen 1991/1992 ben ik dan ook gaan experimenteren bij het opkooien van mijn vogels. In eerste instantie heb ik mijn jonge vogels op de normale manier opgekooid, dus gebruik gemaakt van de voorgeschreven zangkooitjes. Een aantal overjarige mannen heb ik als experiment direct opgekooid in universeelkooien. De behandeling van beide groepen was verder gelijk, alleen hoefde ik bij de universeelkooien geen tussenschotjes te gebruiken. U zult zich afvragen, waarom overjarige mannen in universeelkooien. Mijn rede van keuze hiervoor was dat deze mannen vlugger op zaad zijn dan de jonge vogels, wat ook binnen dit experiment gebleken is. Daar de oude vogels nu niet tussen de jongen in de zangkast stonden was ik eigenlijk benieuwd of het langer zou duren voor de jonge vogels op zang zouden zijn. De oude vogels stonden wel in het zelfde vertrek als de jonge vogels. Het africhten van de beide groepen was gelijk. Alleen de universeelkooien nemen wat ruimte in. (Het ging hier om 8 universeelkooien.) Binnen een week zongen de oude vogels in de universeelkooien zodat ik begonnen ben met deze te verduisteren om ze wat rustiger te krijgen. Het feit dat de vogels binnen een week zongen versterkte mij in mijn vermoeden dat de grotere ruimte in het voordeel van de vogel is. De jonge vogels in de kast kwamen ook steeds beter op zang en na ruim twee weken konden deze ook in de verduistering. Het gegeven dat de oude mannen na een week voluit hun lied brachten, liet mij

niet los en zo besloot ik om bij de 8 oude mannen, 4 jonge mannen te plaatsen. Maar welke mannen moest ik hiervoor nemen. Door observatie van de vogels in de kast, heb ik daarom de wat tragere zangers genomen. Binnen mijn zangvogels bezit ik zo'n lijn. Het duurt allemaal wat langer maar het zijn wel de diepste vogels die ik bezit. Van deze vogels heb ik de 4 mindere genomen. Het waren die vogels die nog maar een klein stukje zang lieten horen. Ik was nu erg benieuwd wat er zou gaan gebeuren. Maar wat ik niet verwacht had was dat na drie dagen het zingen van deze 4 jonge mannen stukken beter geworden was en dat zij na plusminus anderhalve week niet meer onderdeden voor de 8 oude mannen, ja zelfs mooier en voller klonken. Nu zal de ervaren kweker zeggen, ja natuurlijk je bent een week verder, ware het niet dat de vogels in de kast het niet haalden bij deze 4. Ik heb hier voor mijzelf de conclusie getrokken dat vogels in universeelkooien meer geconfronteerd worden met hun eigen geluid wat zij produceren, de kooi is aan drie kanten dicht maar ik denk ook dat zij zich vrijer voelden. Dezelfde 4 jonge mannen heb ik een

week voordat zij naar hun eerste wedstrijd moesten, omgekooid in de voorgeschreven zangkooien en binnen 24 uur zongen zij voluit met de andere jonge mannen mee. Op de keuring hebben zij mij niet in de steek gelaten want als stam behaalde zij tesamen een punten aantal van 378 punten verdeeld als volgt, 93, 92, 96 en 94 punten. Ook gedurende het verdere keurseizoen bleven zij in de top meedraaien. Dit overschakelen van de ene kooi naar de andere bevestigde mij in het idee dat de vogels vanuit de ene kooi naar de andere makkelijk hun lied oppakken mits zij goed op zang zijn. Wat mij opviel bij het omkooien van zangkooi naar universeelkooi was dat de vogels meer tot hun recht komen. De kooien fungeren als het ware als een soort klankbord, het geluid kan alleen maar naar je toekomen. Collega van der Zee heeft bij het afluisteren dit ook onderschreven. Het bovenstaande houdt volgens mij in dat wij onze vogels in principe kunnen africhten in de normale zangkooien en een week van te voren kunnen omkooien naar universeelkooien zonder dat de zang van de vogels geschaad wordt. Universeelkooien hebben in mijn ogen ook nog een ander voordeel namelijk het showelement van de vogel. Dat de vogel beter tot zijn recht komt is gebleken op de regioshow in Ureterp, waar in overleg met de inzenders de vogels na de keuring overgezet zijn in universeelkooien. De bezoekers die deze regioshow bezocht hebben waren vol lof over dit idee en vonden de bonte vogels ook mooi. Met bovenstaande hoop ik een positieve bijdrage geleverd te hebben aan een betere huisvesting voor onze "Zangkanaries."

door: W.J.P. Vermelj.

Mijn ervaring met het Philippijnse hangparkietje

(*Loriculles philippensis*)

Daar ik allang op zoek was naar deze vogeltjes, was ik erg blij dat ik na lang zoeken in oktober 1989 bij een kweker een koppel op kleur kon kopen. Ze werden me al eerder aangeboden maar dit bleken importvogels te zijn. Hierover werd mij door verschillende liefhebbers gezegd dat 70% daarvan binnen een jaar sterft. De vogels die nu in mijn bezit zijn, zijn een importman die al drie jaar bij een kweker verbleef maar als reserve zat en het popje is e.k. van januari 1989. De vogels die ik kocht zaten met enkele andere in een ruime buitenkooi met nachthok eraan. Het was ook weleens knokken want er zaten ook e.k. mannen in maar deze misten verschillende nagels. Bij het samenstellen van mijn koppel heb ik vogels genomen die helemaal compleet waren aan de poten.

De huisvesting.

De vogels werden bij mij in een ruime kooi van 180x60x70 cm gezet. De bodem werd bedekt met hennepvezel. Verder is de kooi geheel met wandteltjes bezet, heel makkelijk voor het schoonmaken. Ook is in de kooi een berketak gezet waar de vogels naar hartelust in kunnen klauteren.

De voeding.

De vogels krijgen bij mij hetzelfde voedsel als bij de vorige eigenaar, loricar nectar van Aves. Verder krijgen de vogels bij mij nog een mengsel van verschillende zaden. Ook staat er steeds Claus insektenvoer tot hun beschikking en een bakje met vers water.

De nestkast.

Die was bij de vorige eigenaar van natuurstam, 25 cm hoog. Ik heb bij mijn vogels een stam van 20 cm hoog erin gehangen en een zelf gemaakte kast van 50 cm hoog met een bodemoppervlak van 15x15 cm. Als bodembedekking wordt door mij hennepvezel gebruikt.

De kweek.

Op een avond in begin december toen ik in de kooi kwam om te voeren, zat de pop in het blok. Omdat ik dacht dat ze dood was, heb ik gekeken in dat blok waar ze mij verbaasd aankeek. De dagen daarna heb ik ze rustig laten zitten. Toen kreeg ik op een gegeven moment in de gaten dat ze er elke avond rond zes uur afkwam. Zodoende kon ik dan gewoon rustig dat blok inspecteren. Ik zag op 19 januari dat de pop een licht gezwollen onderlichaam had, dus had ik hoop dat de pop eieren zou gaan leggen. Ik ging er vanuit dat dat op 28 januari

zou zijn. Maar mijn verbazing was groot toen ik op 25 januari bij controle reeds een ei aantrof. Ze legde in totaal 4 eieren en ze is bij het derde ei gaan broeden. Omdat het nestblok in de kooi naast de nestkast van de broedende pop schuin hing en ik bang was dat het eraf zou vallen, wilde ik het recht hangen. Toen stootte ik met mijn hand tegen de nestkast waar de pop zat te broeden. Ze schrok hier zo hevig van dat ze van het nest afkwam. Ik heb ze verder die avond met rust gelaten in de hoop dat ze weer zou gaan broeden, maar helaas, ze ging niet verder. Daar ik de hoop niet verloor, liet ik de eieren liggen, maar toen ik twee dagen later in het blok keek zag ik dat de eieren helemaal onder de hennepvezel waren begraven. Toen heb ik maar besloten om ze weg te doen. Echter na enkele dagen zag ik dat de man de pop vijf maal achter elkaar bevolgde. Dit had ik bij het eerste legsel niet gezien en daarom hield ik de pop nu goed in de gaten. Ze heeft op 10 februari haar eerste ei gelegd. Vanaf toen heb ik niet meer gekeken. Intussen had ik telefonisch contact gehad met de man waar ik mijn vogels had gekocht en deze adviseerde mij om niet te kijken tot de broedtijd voorbij was en daarbij nog 10 dagen extra had gewacht. Dit heb ik gedaan. Na 27 dagen ging de pop niet meer op het nest. Daarom heb ik toen maar het risico genomen om te kijken en vond ik in het nest 3 grote jongen die al bijna geringd konden worden. Hiervan waren er echter al twee dood en die nog leefde was ijskoud. Daarom snel de ziekenkooi aangezet en het vogeltje erin met nest materiaal uit het eigen broedblok voor de geur, zodat het zich misschien eerder zou thuis voelen. Na een uur was

het weer helemaal op temperatuur en begon zelfs van het lepeltje de aangeboden pap te eten. Het mocht allemaal niet baten want om een uur of zes was het toch dood. Ik denk dat het vogeltje al teveel geleden had door de afkoeling. Het oude koppel is toen in de rui gevallen. Dit was voor mij een goed teken, omdat dan de pop mooi rust kreeg voor ze weer ging leggen. Dit leggen duurde echter langer dan ik had verwacht, want dat was pas op 30 september. Ik wist dat ze bij het tweede ei was gaan zitten broeden, dus heb ik bij de datum 22 dagen geteld. Op 19 oktober hoorde ik echter geplep in het blok. Daarna heb ik als ik in de kooi kwam met mijn oor tegen het gaas steeds geluisterd of ik nog geplep hoorde. De tweede dag was er niets te horen, dus gaf ik de moed op. Maar toen ik 's avonds in de kooi kwam was de pop van het nest af. Ik kon het niet laten om even in het blok te kijken en zag daar tot mijn verbazing drie mooie gezonde jongen met volle kroppen. De jongen groeiden zo goed dat ik ze op 23 oktober heb kunnen ringen met 4.5 mm ringen. Toen kon ik bijna dagelijks in het blok kijken omdat ik hier een trucje voor bedacht had. Dat ging namelijk als volgt: voor ik mijn vogels ging voeren gaf ik eerst de hangparkietjes eten en ging dan weer 5 minuten naar binnen. Als ik dan terug kwam waren de vogels beiden van het nest en kon ik rustig nestcontrole uitvoeren. Maar ook nu was het geluk niet aan mijn zijde want op 23 november was er een van de drie jongen dood. Ik dacht van dat kan komen omdat het de jongste van de drie was. Maar ook de andere twee hadden 's middags geen eten in hun krop. Toen heb ik gewacht tot 's-avonds en weer gekeken en de vogels

Inprenting en domesticatie bij Europese cultuurvogels.

waren weer gevoerd en hadden mooie volle kroppen net als altijd. Twee dagen later, toen ik 's morgens om half acht in de kooi kwam, was de pop ook van het nest en dat was nooit tevoren. Dus heb ik in het blok gekoken en daar lagen mijn laatste twee jongen dood in het nest 10 dagen voor het uitvliegen. Ik gaf de moed niet op en hoopte op een nieuwe poging. Hier hoefde ik niet lang op te wachten want op 8 december 1990 werd er weer een ei gelegd. Die werden gevolgd door nog 4 anderen waarvan ik bij de laatste nestcontrole zag dat er maar één bevrucht was. Toen ik een maand na het leggen van het eerste ei in het blok keek, was de verbazing dan ook groot dat er twee mooie rose jongen in lagen. De jongen groeiden goed en ik heb ze dan ook op 19 januari 1992 met 4.5 mm geringd. Toch had ik geen vertrouwen in een goede afloop en dat bleek ook want op 26 januari 1991 werd er door de oude vogels bijna geen voedsel meer opgenomen. Dat zag ik aan de appel, want met het voeren van de jongen was een halve appel per dag nodig en nu werd er met een kwart volstaan. Wat nu was de vraag. De oplossing was niets anders dan de vogels naar binnen halen en met de hand verder groot te brengen. Dit werd gedaan door de vogels in de ziekenkooi te plaatsen op een temperatuur van 25 graden c. Het voeren deed ik doormiddel van een lepeltje. Het voedsel bestond uit dezelfde voeding als van het oude koppel, *Aves lorinectar*. Dit ging goed en na twee keer wisten de vogels al hoe ze moesten eten. Dit heb ik gedaan tot ik zag dat ze zelf uit het in de ziekenkooi aanwezige bakje gingen eten, dit was op 7 februari 1991, de temperatuur was inmiddels terug gezet naar 20 graden. Na enkele dagen zijn ze in een grote tentoonstellingskooi gezet. Hierin werd aan de tralies een flesje eten gehangen en een halve appel in de kooi. De vogels wisten na ongeveer een uur het flesje te vinden en begonnen ook van de appel te eten.

Tot zover mijn ervaring met deze prachtige vogeltjes. Mijn geduld is zwaar op de proef gesteld maar

Sinds enkele jaren is het voor de liefhebbers van het kweken met Europese vogels mogelijk geworden, om hun vogels die voorzien zijn van een gesloten vaste voeding over straat te vervoeren van en naar tentoonstellingen en ter overdracht aan derden. Hier wordt dan ook door de serieuze kwekers dankbaar gebruik van gemaakt, getuige de vele inzendingen jaarlijks op de tentoonstellingen.

Het aantal inzendingen stijgt ieder jaar langzaam maar zeker en ook het aantal kleurmutaties neemt toe, waardoor ook de interesse hiervoor toeneemt. Het spreekt vanzelf, dat binnen de kweekstammen van deze vogels van tijd tot tijd gezorgd moet worden voor bloedverversing. Maar het is dan natuurlijk altijd beter dat we in zo'n geval kunnen beschikken over een eigenkweek vogel, dan over een gevangen wildvogel. Dankzij de behoorlijk grote aantallen eigenkweek vogels is dat ook gelukkig zeer wel mogelijk en worden er steeds regelmatig exemplaren hiervan ter overdracht aan derden aangeboden. In tegenstelling tot vroeger wordt daarom de vogelstand in de natuur steeds minder geweld aangedaan ten behoeve van onze sport. Een belangrijk punt, waar we wel mee te maken hebben is het feit, dat de in de voliëre of kooi gekweekte vogels een iets afwijkend gedrag gaan vertonen ten opzichte van hun soortgenoten in de vrije natuur. Met name het grootbrengen van de jongen in de voliëre geschiedt met andere voeding, die weliswaar uit dezelfde voedingsstoffen bestaat als in de natuur, maar van een andere kleur, smaak en samenstelling. Hier geldt voor de vogels vaak een oud gezegde; wat de boer niet kent dat vreet hij niet. De meeste eigenschappen van vogels die te maken hebben met broeden, zoals kiezen van nestgelegheid of nestmateriaal, keuze van voedsel voor het grootbrengen van de jongen, het vor-

men van een (voedsel) territorium, het zingen, schoonhouden van het nest, het keren van de eieren, enz. zijn allemaal zaken die tijdens de ontwikkelingsfase in de eerste levensweken van een jonge vogel door de ouders aan de jongen worden aangeleerd. Ze worden als het ware ingeprogrammeerd en vast opgeslagen in het onderbewustzijn van een jonge vogel, zodanig dat ze later als doelgerichte handelingen bij de kweek te herkennen zijn, we spreken hier dan van "inprenting". Het spreekt vanzelf, dat er niet alleen goede, maar ook foutieve eigenschappen kunnen worden ingeprent, zoals het verenpikken en het bouwen van slechte of half afgewerkte nesten, evenals het slecht voeren van de jongen. Bijvoorbeeld het leggen van de eieren van de koekeek in andermans nest, zou zo vroeger door foutieve inprenting kunnen zijn ontstaan. Bij gebruik van pleegouders voor het grootbrengen van de jongen, lopen we een groot risico dat we de verkeerde en niet soortgebonden eigenschappen als zodanig laten inprenten, zoals abnormale geslachtsreacties door verkeerd baltsgedrag of het voeren van te eenzijdig voedsel of verkeerd voedsel, zodat de jongen zich voldoende ontwikkelen. De periode van inprenting begint al in het ei door geluidskontakt met de ouders, tot zowat 50 dagen na de geboorte, afhankelijk van de vogelsoort, bij zangvogels. Bij nagenoeg al onze Europese kooivogels worden nu de jongen in de vrije natuur vooral de eerste

levensdagen gevoerd met allerlei insecten, waarbij we zo ongeveer kunnen stellen, dat hoe spitsder de snavel hoe meer insecten. Wanneer we in kooi of volièrre met vogels kweken die uit de natuur gevangen zijn, zullen deze vogels door hun inprenting ten alle tijde, wanneer de eieren zijn uitgekomen, op zoek gaan naar insecten om hiermee hun jongen groot te brengen. Zaden en eiwoer worden dan niet aangekeken, waardoor de kans op nateelt vrij klein is, vooral wanneer ze in de natuur al met succes jongen hebben grootgebracht. Kweekresultaten kunnen met deze vogels beter verkregen worden, wanneer ze al geruime tijd zijn gewend aan een goed eiwoer, eventueel vermengd met wat gekookte vis of mierepoppen en verder aangevuld met zoveel mogelijk insecten, zoals buffalowormen, maden, bladluizen, krekels, spinnen, enz. Sommige Europese vogels, zoals de

vink, vormen zelfs een voedselterritorium, wat zodanig groot is, dat ze zeker kunnen beschikken over voldoende insecten om hun jongen groot te brengen. In de volièrre gaan ze daarom vaak pas tot broeden over wanneer ze een behoorlijk portie insecten regelmatig krijgen toebedeeld. Een aantal kwekers van Europese vogels heeft zich al gedurende een aantal jaren met voortdurende vastberadenheid ten doel gesteld om op een verantwoorde manier met hun vogels om te gaan en kweekresultaten te behalen. Veel leergeld is er ondertussen betaald, eer men zover was met onze alternatieve voedermethoden. Nu dat eenmaal het geval is en onze Europese kooivogels zijn ingeprent op onze voedermethoden en levensomstandigheden in de volièrre, neemt het aantal aldus gedomesticeerde Europese vogels gestaag toe. In België begint men zelfs al een over-

schot aan eigen kweekvogels te verkrijgen van o.a. de goudvink, barsijs en groenling en wordt reeds gedacht aan aanvulling van het bestand in andere landen en in de natuur.

door: P.v.d.Zanden.

DROOG EIVOER

- MET EXTRA Lysine en Methionine, 2 essentiële aminozuren die groei, veeropbouw en veerpigmentatie bevorderen.
- MET EXTRA Biotine: noodzakelijke vitamine die embryosterfte beperkt

ZONDER KLEURSTOFFEN EN BEWAARMIDDELEN

BON

Stuur deze bon terug naar één van de onderstaande adressen en u ontvangt een gratis monsterdoosje.

Naam nr
 Straat
 Postnr Gemeente
 Tel

- Firma Bos, Punterweg 16, 6222 AW Maastricht - tel 04363.2777 - fax 04363.1900
- Buyze Dierenvoeding, Pereweg 1, 4528 EG St Kruis - tel 01175.228 - fax 01175.270
- nv. Versele-Laga, Kapellestraat 70, B-9800 Deinze (Belgie) - tel 09.32/91.86.48.11

sele

De /

Treursijs

(*Spinus tristus*)

Deze sijs heeft een schitterende gele kleur meegekregen, met een zwarte pet, zwarte vleugels met witte banden en een zwarte staart met witte bovendekveren. Donkerbruine ogen, geeloranje snavel en vleeskleurige pootjes. Dit is het bruidskleed van de man, maar in zijn winterkleed ziet hij er hetzelfde uit als het popje. Zij heeft kop, rug en schouders roestbruinkleurig groen, overgaand in vaalgeel op de borst en buik en een citroengele stuit. Vleugels en staart zijn zwartbruin en de slagpennen met wit afgeboord. Bij haar zijn teugels en wangen licht geel. Bij de jongen zijn de kleuren dof en meer gestreept, de zang heeft veel weg van onze putter. De alarmroep bestaat uit twee schrille tonen. Deze zeer mooie vogel, die graag zingt op een vrijstaande tak van een boom, heeft een golvende vlucht en men ontmoet ze dikwijls in grotere groepjes. In het broedseizoen trekken ze paarsgewijs op. Ze zijn te zien op akkers, weiden, aanplantingen, tuinen, bosjes en parken in de omgeving van huizen. Overal waar zaden en insecten te vinden zijn. Hun voorkeur gaat uit naar bosranden met open plekken met onkruidzaden. Bij strenge winters verlaten ze hun broedgebied, en trekken

ze naar meer zuidelijk gelegen streken, waar ze dan tot het voorjaar verblijven. Het nest wordt meestal op middelmatige hoogte gebouwd en dicht bij de stam van een boom in de vork van een tak, maar ook in een dichte struik, heg, of klimplant. De 4 tot 5 of soms nog wel meer eieren hebben een witgroene kleur. Deze sijs komt voor in vier streekassen vanaf Zuid-Canada tot Mexico Zo zien we **S.t.sallicamans** vanaf Brits Columbia, in Canada over Oregon en Californië tot een groot gebied langs de Oceaankust. **S.t.pallida** zien we in de westelijke staten van Oregon en Washington. **S.t.tristus**, de nominaatvorm, trekt dieper het binnenland in en we vinden ze in de staten Colorado, Nebraska, Texas en Oklahoma.

de man in zijn schitterend zomerkleed, prachtig geel met diepzwarte

Man in bruidskleed

Man in bruidskleed

S.t.jervetti leeft in Brits Columbie. De voeding bestaat uit een goed soort sijenzaad met niet te veel negerzaad, grit en maagkiezel worden veel opgenomen, mierenpoppen en pinky's worden ook goed gegeten, eivoer daarentegen niet. Niet te veel kiemzaad en groen voeren. Baden doen ze veel en graag. Voor enkele jaren kwam ik in het bezit van een treursijsman. Hij was nog in het winterkleed en aan een popje was niet te komen. Er bleef niets anders over dan te proberen met een zwartkopsijs popje. Eind april was

aftekeningen. Het bruidskleed heeft hij van april tot oktober. De pop kleurt in het broedseizoen ook wat bij. In het bruidskleed zijn het volgens mij de mooiste onder de sijsjes. Begin juni begon de zwartkopsijs pop te nestelen, halfjuni werden 5 eitjes gelegd maar na 5 dagen bleek dat ze onbevruucht waren, ze werden dan ook weggenomen. Een week later werd begonnen met een nieuw nest, van touw, mos en watten. Op het einde van de maand werden er 4 eitjes gelegd, deze bleken allen bevrucht te zijn en kwamen op 13 juli uit. De jongen werden prima gevoerd en moesten dan ook na 4 dagen geringd worden. Na 16 dagen verlieten ze het nest. Hierna werden ze nog ongeveer twee weken door de ouders gevoerd. Als eivoer gaf ik Cédé met Aves in een verhouding van zes op een. Daarbij werden nog wat mierenpoppen en pinky's gegeven en vanaf de zevende dag wat kiemzaad maar wel matig. Na de rui bleek dat ik drie mannen en een popje had. Ik heb de jongen allemaal weggedaan daar ik geen liefhebber

Treursijs

ben van bastaarden. Eind augustus kon ik met een bevriende liefhebber in België vogels van mij ruilen voor een paar treursijsjes van hem. De rui verliep vlot, ze werden binnen in verwarmde volières van 60x200x130 gehouden. Begin januari begonnen de vogels te kleuren, ze waren door het binnen zitten met warmte en meer lucht vlugger op kleur dan buiten. Begin april begon de pop te nestelen en op 15 april werd het eerste ei gelegd, er volgden er nog vier. Op 2 mei kwamen er drie jongen uit, 7 mei werden ze geringd met 2.5 mm en op 1 juni vlogen de jongen uit. Op 15 juni werd weer het eerste ei gelegd er kwamen er nog drie bij. Drie jongen kwamen uit, waarvan er een na 4 dagen doodging de andere twee jongen werden goed grootgebracht. Na de rui bleek ik 3 mannetjes en 2 popjes te hebben. In juli deed ik alle treursijsjes naar buiten. Ze hebben er ook de winter doorgebracht. Het is een sijs die echt niet verwarmd hoeft te zitten, de vogels stonden er het hele jaar mooi op, ze kwamen prachtig op kleur, mooier dan binnen. Maar de kweek werd geen succes er

werden maar 2 jongen geboren en grootgebracht, terwijl de vogels toch in een pracht conditie waren. Ze vielen erg vroeg terug in de rui. In het najaar heb ik nog een paar geruild. Nu

maar weer wachten wat het nieuwe seizoen brengt.

door: C.C.v.d.Heuvel.

Pop.

Man in rustkleed.

ESVE

- Kooien zijn geheel van kunststof, dus waterbestendig en bijna onverslijtbaar.
- Praktisch geen naden en kieren, dus hierin ook geen bloedluis.
- Alle kooien zijn voorzien van een z.g. "pendel", om wegvliegen tijdens het schoonmaken te voorkomen.
- Wij leveren standaard 144 modellen, maar kunnen ook op maat leveren.
- Een investering waar u geen spijt van krijgt.
- Fronten ook leverbaar in roestvrijstaal.
- Ongeëvenaarde kwaliteit.

Vraag geheel vrijblijvend onze documentatie.
Bel 01650 - 66705

Volledig kunststof

'93

ESVE,
POSTBUS 10,
4740 AA HOEVEN/ HOLLAND

SHOWROOM/ WINKEL:
NIEUWE MARKT 47,
4701 AC ROOSENDAAL,
TEL.: 01650 - 66705

KOOIENPROGRAMMA